

Lietuvos kariuomenės daliniai visados dalyvauja mūsų valstybės tautinėse šventėse. Lietuvoje lapkričio 23-čioji – Kariuomenės šventės diena.

www.kam.lt

KAD MASKVA NESUSKALDYTŲ EUROPOS SĄJUNGOS

Rusija siekia suskaldytos ir pasiduodančios Europos, todėl Lietuva demonstruoja solidarumą su Maskvos spaudimui mėginančia atsispirti Lenkija. Tai interviu *BBC* radijui rusų kalba penktadienį sakė Lietuvos europarlamentaras Vytautas Landsbergis, komentuo-damas Lenkijos ir Lietuvos nuostatas dėl būsimo Europos Sąjungos ir Rusijos viršūnių susitikimo. "Lietuvos parama Lenkijai - tai moralus elgesys šalies, kuri turi savo politiką, solidarumo ir partnerystės jausmą", - sakė V.Landsbergis.

Paklaustas apie tai, kad Lenkija esą blokuoja viršūnių susitikimą ir ją ES turėtų "paspausti", V.Landsbergis sakė: "Man regis, kad pirmiausiai kažkas blokuoja Lenkiją. O smūgis Lenkijai - tai smūgis Europos Sąjungai. Tą jau pradedama suvokti". Jo teigimu, "Europai reikalinga vieninga politika, kad ES na-

riai nepatirtų susidorojimo pavieniui. Rusijai, priešingai, reikalinga pasiduodanti Europa, todėl ir skaldoma".

Praeitą savaitę Lietuvos užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas pareiškė solidarumą su Lenkija, kuri vetuoja ES ir Rusijos derybas dėl naujo partnerystės pakto, susijusio su energetika, prekyba ir žmogaus teisėmis. P.Vaitiekūnas taip pat pareiškė, kad Lietuva ir Lenkija taip pat drauge siekia, jog rengiant Europos Sąjungos ir Rusijos bendradarbiavimo sutartį, joje atsispindėtų nuostatos, atitinkančios abiejų šalių energetinio saugumo interesus.

Per ES užsienio reikalų ministrų susitikimą Varšuva primygtinai reikalavo, kad Rusija iš pradžių panaikintų draudimą importuoti lenkiškus maisto produktus ir išpareigotų dėl energijos išteklių tiekimo. Derybos turėtų pra-

sidėti per ES ir Rusijos viršūnių susitikimą, kuris lapkričio 24 dieną įvyks Helsinkyje.

V.Landsbergio teigimu, "Lietuva galėtų pasiūlyti Europai ir kitų rusiškų klausimų, ne vien dėl energetikos". Europarlamentaras priminė, kad Suomijoje, Lahčio mieste spalį vykusiame ES ir Rusijos vadovų susitikime Rusijos prezidentas Vladimir Putin sulaukė klausimų apie Rusijoje blokuojamą žaliavos tiekimą "Mažeikių naftos" įmonei. "Pinigų užgrobimo atvejį, kai bausdami už nepriklausomybę, susišlavė žmonių rublines santaupas iki 1990 metų, Europoje irgi suprastų", - sakė V.Landsbergis. Jis turėjo galvoje jau pusantrą dešimtmečio Rusijos vilkinamą išspręsti problemą, kai Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, buvo išaldyti "Vnešekonbanke" laikyti Lietuvos gyventojų pinigai.

Delfi

THE FINANCIAL TIMES BALTIJOS ŠALIS LAIKO PAVYZDŽIU

Londonas, lapkričio 15 d. (ELTA). Didžiosios Britanijos finansų dienraštis *The Financial Times* kritikuoja naująsias Europos Sąjungos valstybes nares iš Vidurio ir Rytų Europos už politines nesėkmes ir nepakankamai dinamišką ūkio plėtrą. Leidinio nuomone, Vidurio Europos fone trys Baltijos šalys atrodo tiesiog pavyzdiniai.

Didžiausia Vidurio Europos problema - ne politika, o ekonomika. 2000-2005 m. Lenkijos, Čekijos, Slovakijos ir Vengrijos ekonomika kasmet augo vidutiniškai po 4 proc., tuo tarpu penkiolikoje buvusių

Sovietų Sąjungos respublikų bendrasis vidaus produktas (BVP) didėjo po 8 proc.

Net šiais itin sėkmingais metais Vidurio Europos ekonomika, kaip prognozuojama, išaugs 5 proc., o buvusių Sovietų Sąjungos respublikų - 9 proc.

Vidurio Europos problema susijusi su politiniu nepastovumu. Visai neseniai šiose šalyse valdė neatsakingos vyriausybės, kurios nesiėmė spręsti rimtų ekonominių problemų. Išskyrus Slovakiją. Nė vienoje Vidurio Europos valstybėje per praėjusius penkerius metus nebuvo imtasi rimtų re-

formų.

Iki 1998 m. veikė teigiamų veiksnių derinys - privatizacija, liberalizavimas, makroekonominė stabilizacija, demokratizacija, valdymo mechanizmui tobulinimas bei ūkio plėtros skatinimas. Cinikai net teigė, kad kuo arčiau Briuselio yra šalis, tuo geriau jai sekasi.

Šiandien viskas pasikeitė - sekasi toms šalims, kuriuos nuo Briuselio yra kuo toliau. Persilaužimo momentas įvyko po 1998 m. finansų krizės Rusijoje. Ši krizė privertė buvusias sovietines respublikas smarkiai sumažinti išlaidas ir subalansuoti savo biudžetus.

N.PELOSİ IŠRINKTA JAV ATSTOVŲ RŪMŲ PIRMİNINKE

Washington DC, lapkričio 17 d. JAV Kongreso demokratams vienbalsiai išrinkus Nancy Pelosi Atstovų Rūmų pirmininke, ji tapo pirmąja moterimi, paskirta į šį postą, taip pat - pareigūnu, kuris prezidentui ir viceprezidentui negalint eiti pareigų, perimtų prezidento įgaliojimus.

Kalifornijai atstovaujanti N.Pelosi, kuri iki šiol buvo Atstovų Rūmų mažumos vadove, Rūmų pirmininke oficialiai taps sausio mėnesį susirinkus naujam Kongresui, kur demokratai pirmą kartą po 12 metų pertraukos turės daugumą.

Demokratai 66 metų N. Pelosi, kuri atvirai kritikuoja prezidentą George W.Bush, paskyrė vienbalsiai, aklamacija, sakė šaltiniai Kongrese. Tačiau demokratai nebuvo vieningi dėl N.Pelosi pasirinkto daugumos vadovo, kuris yra antrasis pagal svarbą asmuo Atstovų Rūmuose. N.Pelosi

pasirinko savo seną draugą, 74 metų Jack Murth, buvusį jūrų pėstininką iš Pensilvanijos, kuris prieš metus tapo pirmuoju išrinktu demokratu, paraginusiui skubiai išvesti pajėgas iš Irako. Tačiau demokratai per slaptą balsavimą, atskleidusį naujosios daugumos vidaus nesutarimus, 149 balsais išrinko 67 metų nuosaikių pažiųrų Steny Hoyer iš Merilando valstijos. J.Murtha gavo tik 86 balsus.

Teisinės priežiūros organizacija "Citizens for Responsibility and Ethics in Washington" J.Murth pavadino "vienu neetiškiausių Kongreso narių", pareikšdama įtarimus dėl palankumo kampanijos aukotojams ir nurodyma jo nepritarimą etinėms reformoms Kongrese. Atstovų Rūmų pirmininkas perima prezidento įgaliojimus, jei prezidentas ir viceprezidentas dėl kokių nors priežasčių negali eiti šių pareigų.

V.LANDSBERGIUI NORIMA SUTEIKTI AMBASADORIAUS RANGĄ

Vilnius, lapkričio 17 d. Valdžios viršūnėse svarstoma idėja buvusiam konservatorių vadovui, europarlamentarui Vytautui Landsbergiui suteikti nepaprastojo ir įgaliootojo ambasadoriaus rangą. Baigęs europarlamentaro karjerą V. Landsbergis galėtų pretenduoti į kurios nors Lietuvos ambasados užsienyje vadovo postą. Tačiau asmuo, kuriam suteiktas ambasadoriaus rangas, nebūtinai turi dirbti aktyvioje diplomatinėje tarnyboje.

Kaip rašo dienraštis *Lietuvos rytas*, šiuo rangu asmuo iki gyvos galvos gali būti apdovanojamas už didelius nuopelnus savo valstybės diplomati-

jai, aktyvų ir reikšmingą darbą užsienio politikos srityje. V.Landsbergiui suteikti šį rangą planuojama būtent už minėtus nuopelnus.

Ambasadoriaus rangą užsienio reikalų ministro teikimu savo dekretu suteikia prezidentas. Dekretą pasirašo ir užsienio reikalų ministras. Ministrui rekomendacijas dėl rango suteikimo pateikia speciali Užsienio reikalų ministerijos komisija.

V.Landsbergis buvo Aukščiausiosios Tarybos - Atkuriamojo Seimo pirmininkas, vadovavęs Lietuvos nepriklausomybės atgavimui.

Delfi

Lietuva, Latvija ir Estija taip pat priklauso ES, tačiau ūkis auga po 8 proc. per metus, biudžetai yra subalansuoti, mokesčiai nedideli, o valstybės išlaidos siekia proto ribas.

Tačiau Baltijos šalių sėkmė sietina ne su naryste ES, o tai, kad žmonės dar atsimenta finansines krizes ir Rusijos keliamą grėsmę.

Šios šalys turi nuolat atremti Vakarų šalių kaltinimus dėl mokesčių ir atlyginimų dempingo.

"Baltijos šalys pirmauja pagal ekonomikos rodiklius, nors vyriausybės ten keičiasi

Augant tarptautinės bendrijos nerimui dėl naujausių incidentų tarp Izraelio ir palestiniečių, Ispanija, Prancūzija ir Italija pristatė naują Artimųjų Rytų taikos planą, kuris nustebino Londoną ir buvo skubiai atmestas Izraelio, rašo nepriklausomas Briuselio internetinis leidinys "EUobserver".

Delfi

vidutiniškai kartą per metus", - teigia *The Financial Times* apžvalgininkas David Ibison, pridurdamas, kad politinės permainos Vidurio Europoje taip pat yra naudingos.

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus priėmė Aukščiausiojo Teismo pirmininką Vytautą Greičių. Buvo aptarti Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininko bei naujų teisėjų skyrimo klausimai. Pareikšdamas savo nuomonę, Aukščiausiojo Teismo pirmininkas pristatė prezidentui tris kandidatus į Civilinių bylų skyriaus pirmininko pareigas. Remiantis 2006 metų gegužės 9 dienos Konstitucinio Teismo nutarimu, Lietuvos Respublikos Prezidento nesaisto Aukščiausiojo Teismo pirmininko rekomendacijos ir siūlymai. Respublikos vadovas turi teisę pasirinkti bet kurį kandidatą iš 16 Civilinių bylų skyriaus teisėjų. Prezidentas paprašė Aukščiausiojo Teismo pirmininko V. Greičiaus per galimai trumpesnę laiką – 2 savaites – pateikti atrankai informaciją apie visus 16 Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjus. Norėdamas pasirinkti geriausią kandidatą, prezidentas turi gauti ir įvertinti informaciją apie visus 16 kandidatų – jų patirtį Aukščiausiojo Teisme, organizacinius sugebėjimus bei kitus įgūdžius.

Tęsdamas konsultacijas dėl aukštojo mokslo ir studijų reformos, Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus tarėsi su švietimo ir mokslo ministre Roma Žakaitiene. Jo metu valstybės vadovas pabrėžė, kad jokie argumentai nebegali pateisinti šios pertvarkos atidėliojimo. Pokalbio metu aptartos priemonės, kurių reikėtų imtis, kad aukštojo mokslo ir studijų pertvarka galėtų prasidėti jau 2007 metais. Kadangi ministerija turi atlikti didelį darbą numatydamą ir planuodama konkrečias priemones, prezidentas įsitikinęs, kad būtina jau dabar pradėti rengti reformos veiksmų planą. Su švietimo ir mokslo ministre buvo sutarta, kad 2007 metų pirmame ketvirtyje turi būti parengtas detalus aukštojo mokslo ir studijų sistemos modelis, kurį įgyvendinti ir sieks reforma. Prezidentas taip pat pabrėžė, jog yra būtinas politinis išsipareigojimas, kad 2007 metų valstybės biudžete būtų numatytos lėšos reformos vykdymui. Švietimo ir mokslo ministrė pritarė šiai minčiai. Valstybės vadovas ragins, kad dėl esminių reformos principų ir jų įgyvendinimo etapų politinės partijos pasirašytų nacionalinį susitarimą.

Valstybės saugumo departamentas bandė užverbuoti žurnalistus, jiems buvo leista suprasti, kad jei jie atsakys bendradarbiauti, gali kilti problemų jiems bei jų artimiesiems. Sutikus žadėta mokėti atlyginimą už atliktas užduotis. Mažiausiai du skirtingose žiniasklaidos priemonėse dirbantys žurnalistai patyrė mėginimus juos verbuoti ir pasitelkti kovai su Seimo nariais, paskelbė LNK “Žinios”. Laidoje teigta, kad žurnalistų buvo reikalaujama parašyti kritiškų straipsnių apie Seimo narį konservatorių Jurgį Razmą. “Apie tai sužinojau kalbėdamas su dviem žurnalistais, - LNK “Žinioms” sakė žurnalistas Vladimiras Laučius. - Vienas iš jų privačiame pokalbyje sakė, kad buvo verbuojamas dirbti saugumui, kitas, kuris jau buvo prasidėjęs bendradarbiauti su departamentu, vėliau atsisakė”. VSD nekommentuoja šios informacijos.

Daugiau kaip 1 mln. litų valstybės dotacijos negavusios Darbo partijos vadovybė nusprendė pinigų išsikovoti teisme. Neskirti dotacijos už antrąjį šių metų pusmetį nutarusi Vyriausioji rinkimų komisija (VRK) vakar šią sumą padalijo kitoms politinėms jėgoms. VRK pirmininko pavaduotojas sekretorius Viktoras Rinkevičius kalbėdamas su “Respublika” sutiko, kad milijoną gražinti į biudžetą, ypač nesant teismo sprendimo, būtų protingiau, tačiau komisija privalo vykdyti įstatymą, įpareigojantį neskirtą dotaciją padalyti partijoms. Be dotacijos likusi Darbo partija nusprendė kreiptis į teismą. Darbo partijos pirmininko pavaduotojos Loretos Graužinienės teigimu, jei teismas nuspręs, jog dotacija partijai turėjo būti skirta, toks komisijos sprendimas valstybei kainuos papildomą milijoną iš biudžeto. Laimėjusi teismą Darbo partija pasiryžusi reikalauti VRK vadovo atsakomybės. VRK vadovo Z.Vaigausko šios partijos vadovų grasinimai dėl galimos jo atsakomybės nebaugina.

Klaipėdos savivaldybės administracijos direktorę Juditą Simonavičiūtę užgriuvo netikėti nemalonumai - Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) uostamiesčio apygardos skyriaus tiriamoje baudžiamojoje byloje jai pareikšti įtarimai dėl piktnaudžiavimo tarnyba ir dokumentų klastojimo. Tai vakar patvirtino Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikalstamų ir korupcijos tyrimo departamento prokuroras Gintaras Plioplys. Pirminiais duomenimis, dėl galimai neteisėtos J. Simonavičiūtės veiklos uostamiesčio Savivaldybė galėjusi negauti kelių dešimčių milijonų litų.

Prokuratūra aiškinsis, kodėl Italijos verslininkas Luidžiterc Boska, už alkoholio gamybos bendrovę “Alita” pasiūlęs didžiausią kainą, buvo pašalintas iš jos privatizavimo konkurso. Generalinė prokuratūra pavedė Vilniaus apygardos prokuratūrai pradėti ikiteisminį tyrimą dėl tarnybos pareigų neatlikimo.

Lietuvių grįžimo į tėvynę informacijos centras

Jungtinių Amerikos Valstijų naujai išrinktieji Atstovų rūmų nariai lapkričio 14 d. pirmą kartą lankėsi Kongreso rūmuose ir buvo supažindinti su visa Kapitoliaus tvarka. JAV Senato ir Atstovų rūmų praėjusiuose rinkimuose daugumą laimėjo Demokratų partijos nariai.

JAV PREZIDENTAS VIETNAME

JAV prezidentas George W.Bush lapkričio 17 d. tapo antruoju po karo Vietname apsilankiusiu JAV prezidentu ir sakė, jog jo vizitas praėjus 30-čiai metų po Amerikos visuomenę suskaldžiusio konflikto yra įrodymas, kad abi šalys "gali susitaikyti ir pamiršti praeities sunkumus". Jungtinėms Valstijoms įklimpus į naują nepopuliarų karą Irake, kuris lyginamas su anuometiniu konfliktu Pietryčių Azijoje, G.W.Bush sakė, jog Vietnamo patirtis parodė, kad su laiku gali būti užglaistytas ir susiskaldymas Irake.

"Mano pirmoji reakcija yra (ta), kad iki to praeis ilgas istorijos tarpsnis ir kad visuomenės keičiasi, o santykius nuolat galima visiškai keisti", - sakė G.W.Bush, kuris atvyko į Hanojų dalyvauti Azijos ir Ramiojo vandenyno šalių ekonominio bendradarbiavimo organizacijos (APEC), kuriai priklauso 21 valstybė, viršūnių susitikime. Jis atvyko propaguoti laisvosios rinkos regione, bet po respublikonų pralaimėjimo praėjusios savaitės rinkimuose negalėjo atvežti vietnamiečiams planuotos istorinės prekybinės sutarties.

Siekdamas dar kartą patikinti Azijos valstybes dėl

savo pajėgumo tesėti pažadus dėl prekybos liberalizavimo, G.W.Bush Vietnamo komunistinei vadovybei sakė, kad yra išsipareigojęs prastumti minėtą susitarimą dėl prekybos su Vietnamu normalizavimo.

"Tikiu, kad taip įvyks", - pareiškė jis per derybas prezidentūros rūmuose. Susitarimą šią savaitę sustabdė JAV Atstovų Rūmai, ir tai priverstė suabejoti G.W.Bush įtaka sausio mėnesį susirinksiame naujajame Kongrese, kurį kontroliuos demokratai.

Gatvės, kuria važiavo G. W. Bush kortežas, pakraščiuose susirinko tūkstančiai vietnamiečių, kurių kai kurie šypsojosi ir mojavo, o kai kurie - abejingai stebėjo.

G.W.Bush žurnalistams sakė, kad jam buvo ypač skaudu važiuoti pro Hanojaus ežerą, į kurį karo metais nukrito pašautas buvusio karo belaisvio, respublikonų senatoriaus John McCain, kuris 2008-aisiais gali tapti kandidatu į prezidentus, naikintuvas.

G.W.Bush buvo sutiktas labai iškylmingai, su karine sargyba ir orkestrais, sugrojusiais JAV ir Vietnamo himnus, kuriuos jis ant rūmų laiptų išklausė kartu su Vietnamo prezidentu Nguyenu Minhu

Trietu.

Po to JAV prezidentas rūmuose susitiko su Vietnamo komunistine vadovybe. Tokiai vyriausybei JAV pajėgos bandė sutrukdyti ateiti į valdžią per 1965-1973 metų karą, kuris pareikalavo 56 tūkst. amerikiečių gyvybių ir baigėsi žeminamu pralaimėjimu, kai komunistų pajėgos nugalėjo JAV remtą vyriausybę Saigone.

Vienu metu G.W.Bush buvo nulydėtas į kambarį, kuriame jam teko sėdėti prie didelio Vietnamo revoliucijos vado Ho Chi Minho biusto. Anksčiau G.W.Bush sakė pajutęs "naują viltį šiai šaliai". "Tai rodo, koks viltingas gali būti pasaulis ir kaip žmonės gali susitaikyti ir pamiršti praeities sunkumus bendram labui. Vietnamo ... (laukia) nepaprastą ateitį", - sakė jis, bet pažymėjo, kad šaliai reikia pasistengti užtikrinant tikėjimo laisvę.

G.W.Bush, kuris Vietnamo karo metais buvo Texas oro pajėgų nacionalinės gvardijos pilotas, sakė, jog patirtis Vietname įrodo, kad prireiks laiko Irako karui išspręsti ir islamistų kovotojams nugalėti.

"Viena pamoka yra ta, kad esame linkę norėti ... greitos sėkmės pasaulyje, o darbas Irake kažkiek užtruks", - sakė jis. *Delfi*

JAV NEPRIEŠTARAUJA, KAD GRUZIJA DUJAS PIRKTŲ IŠ IRANO

Vašingtonas neprieštarauja, kad Gruzija dujas pirkėtų iš Irano, nors Amerikos santykiai su Teheranu ir įtempti, pareiškė penktadienį JAV valstybės sekretorės padėjėjas Eurazijai Matthew Braiza spaudos konferencijoje Tbilisyje.

"Gruzija atsidūrė sunkioje padėtyje dėl gamtinių dujų importo, nes ieško alternatyvos rusiškoms dujoms", - sakė M.Braiza.

Pasak jo, JAV Irano atžvilgiu vykdo atskirą politiką. "Remdamiesi Jungtinių Tautų rezoliucija mes turime sustabdyti šios šalies tęsiamą urano sodrinimo procesą", - pažymėjo jis. "Tuo pat metu negalime pasakyti Gruzijai ir kitoms šalims, kad jos nepirkėtų iš Irano dujų ir šaltų žiemą", - sakė JAV valstybės sekretorės padėjėjas.

"Gazprom" ketina nuo 2007 metų dujas Gruzijai

Maskvą papiktino Gruzijos valstybės ministro Europos ir euroatlantinės integracijos klausimais Georgij Baramidzė pareiškimai, esą Rusija vykdananti etninius valymus.

Rusijos URM priminė, jog tai nebe pirmas kartas ir nurodė, kad lapkričio pradžioje prezidentas Michail Saakašvili irgi užsiminė apie "XVIII amžiaus caro įsakus dėl žydų iškeldinimo". *omni.lt*

pabranginti iki 230 dol. už 1000 kubinių metrų. *omni.lt*

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA

TEL. (216) 531-8150

FAX. (216) 531-8428

E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija "Viltis", Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. Published weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78. Oro paštų į užsienį metams - \$130.00. Atskiuro numerio kaina - \$1.00. Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

KOVA DĖL VALSTYBĖS SAUGUMO

Lietuvoje skandalai apima vis daugiau asmenų ir institucijų, o tarpusavio kovoje imtos naudoti priemonės sunkiai dera ne tik su etikos, bet ir elementaraus padorumo standartais. Kai buvęs KGB rezervistas pasinaudodamas parlamentaro mandatu bando išgelbėti kitą rezervistą ir, žinoma, pats save – skamba nelabai gražiai. Bet, matyt, kova užvirė jau žūtbutinė ir ne vien dėl dviejų veikėjų asmeninės gerovės, rašo interneto dienraštyje "Bernardinai" Aušra Lėka.

Todėl skaitytojus informuojame, kas vyksta Lietuvos Seime. Kas galėjo susapnuoti, kad konservatorė Rasa Juknevičienė unisonu kalbės su pilietininku-ekslibdemu Algimantu Matulevičiumi ar kad susivienys Viktoro Uspaskicho postų "paveldėtojas" darbietis Kęstutis Daukšys, socialliberalas Antanas Valionis ir socialdemokratas Justinas Karosas. Pirmąjį tandemą jungia priklausomybė VSD veiklą tiriančiam Nacionalinio saugumo ir gynybos komitetui. Tačiau kas K. Daukšį, A. Valionį ir J. Karosą suvedė į keistą "trojką", surengusią spaudos konferenciją tam, kad pareikštų kaltinimus parlamento komitetui keliant pavojų ne tik Valstybės saugumo departamentui, bet ir demokratijai?

Buvęs užsienio reikalų ministras ir buvęs rezervistas Antanas Valionis nė neslepia, kad pats asmeniškai imasi veiksmų bandydamas neutralizuoti Seime svarstomą įstatymo pataisą dėl apribojimų rezervistams dirbti valstybės tarnyboje bei kai kuriose kitose svarbiose srityse. Priėmus pataisą postą prarastų dabartinis vyriausiasis saugumietis, o eksministras A. Valionis turėtų užmiršti diplomatinę karjerą. Vis dėlto sąrašas žmonių, kurie dėl tokios pataisos negalėtų tęsti darbo itin svarbiuose postuose, ne toks ilgas, kad valstybė patirtų didžiulį intelektualinį nuostolį. Tačiau kilęs triukšmas, matyt, panašus dviejų garsenybių iš to sąrašo – A. Pociaus ir A. Valionio – įtakai ar bent jau turimam informacijos kiekiui.

A. Valionis ir Co, prisidengdami Europos žmogaus teisių teismo dar prieš porą metų pareikšta nuomone, net puolė rinkti parašus prieš pasiūlytą pataisą, kuriai po svarstymo Seimas jau pritarė. Tačiau juk Strasbūras neginčija Lietuvos teisės apsaugoti valstybės tarnybą nuo bendradarbiavusių su sovietinėmis saugumo struktūromis, tik kritikuoja, kad perlenkta lazda ribojant jų darbą privačiame sektoriuje. Žinoma, akivaizdu, ir kodėl įstatymą taisyti prisirengta būtent dabar – juk kitaip Seimui niekaip nepavyksta bent laikinai nušalinti nuo pareigų išsiaiškinti tiesą trukdantį vyriausiąjį saugumietį, kuris savo ruožtu šalina nuo pareigų savo pavaldinius, išdrįstančius parlamentarams papasakoti, kas vyksta jo vadovaujamoje institucijoje.

Nieks nesiginčija, vieno žmogaus pakeitimas neišspręs visų įsisenėjusių VSD problemų. Tačiau galima šią tezę apsukti ir iš kitos pusės: ar tikrai valstybė staiga taptų absoliučiai nesaugi, jei būtų pakeistas ar bent jau laikinai išleistas pailsėti vienas žmogus? Kodėl dėl vieno asmens susikryžiuo aukščiausių valstybės institucijų ietys ir niekas nenori nusileisti?

Tėvynės sąjungos tarybos priimtame pareiškime dar kartą įspėjama apie grėsmę "užvaldyti valstybę per neskaidrias įtakas aukštiems Lietuvos pareigūnams", VSD vadovybei naikinant vieną svarbiausių struktūrų – kontržvalgybos valdybą, kuri tiria kitų valstybių žvalgybinę veiklą ir jų korupcinę įtaką aukštiems mūsų valstybės pareigūnams.

S. Tūbėnas

NUOTRAUKOS LIUDIJA ISTORIJS PUSLAPĮ

Konservatizmas negali prarasti žavesio jau vien dėl to, kad jis pripažįsta teisę gyventi ne tik esamoms ir būsimoms kartoms, bet ir išėjusioms į Amžinybę kartoms, veikti dabartyje ir ateityje.

Jokia kūryba nevyksta tuščioje erdvėje arba ant "išardytų pačių pamatų"; idėjos, įamžinta atmintis, materialusis paveldas liudija buvusių kartų ryšį su dabartimi ir ateitimi, skatina naujiems kūrybiniams polėkiams. Juk ir Vėlinės – iš tolimos praeities einanti gyvųjų ir mirusiųjų bendravimo tradicija – ženklinta konservatyviuoju pradū.

Nebepakyla žuvusiųjų rankos balsuojant rinkimuose į valdžias iš žvyruobių, akivarų, užverstų šulinių ar Sibiro įšalo, tačiau idėjos, už kurias tie pasišventėliai kovojo, išlieka gyvos. Jos raštu užrašytos, kryžiais ar kitokiais atminimo ženklais pažymėtos, fotografijose užfiksuotos mus įkvepia, įspėja, sergsti nuo įsisiautėjančio palaidumo – liberalizmo. Ir gera žinoti, kad iš tikrųjų su buvusiomis kartomis ryšiai nenutrūksta, nes visoje Lietuvoje matome ir girdime apie didingos praeities įamžinimo ženklus – knygas, paminklus, paveikslus, statomus televizijos ir kino filmus, nuotraukų albumus.

Tik ką pasirodė A.Baranausko ir A.Vienuočio-Žukausko memorialinio muziejaus lei-

dinys – Anykščių krašto partizanų nuotraukų albumas, pavadintas "Drąsiai stovėsim laisvės sargyboj..." Jo sudarytoja istorikė ir muziejininkė Daiva Gadliauskaitė, dailininkė Skaidrė Račkaitytė, dizainerė Ieva Griškaitė. Pagalbą rengiant leidinį teikė Genocido aukų muziejaus bei Utenos kraštotyros muziejaus darbuotojai, Romas Kaudietis, Eligijus Smetona, Birutė Biliūnaitė, Gintaras Vaičiūnas, Prima Petrylienė, Saulius Saladūnas. Albumo leidybą rėmė Anykščių rajono savivaldybė, Anykščių vadovų klubas, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo, aukų atminimo ir įamžinimo fondas, Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija, UAB "Anykščių energetinė statyba", Vilniaus anykštėnų bendrija, UAB "Petro ofsetas".

Albumą įžanginiu rašiniu "**Anykštėnai kovoje dėl Lietuvos laisvės**" pristato Vilniaus anykštėnas istorijos habilituotasis daktaras Antanas Tyla. Apžvelgęs Lietuvos valstybingumo raidą, istorikas parodo, kad, per ištisas kartas puoselėtas laisvės siekis, atvedė į partizanų karą prieš okupantus, anot rašinio autoriaus, "paliko mums gražiausią, labiausiai pasididžiavimo vertą istorijos puslapį".

Iš šešių dešimtmečių praeities, iš skaitlingų nuotraukų į mus žvelgia taurūs, pilni ryžto ginti laisvę, aukotis dėl jos

veidai. Iš tos praeities – tų pačių, nukautų, nuautų, išniekintų žuvusiųjų vaizdai...

Kas išdrįso fotografuoti, daryti šias nuotraukas, jas išsaugoti?

Norint suvokti jų kainą, reikia žinoti, kad už tokį Laisvės kovų liudijimą grėsė mirtis ar laisvės netektis. Ir tai liudija, kad kovojo visa tauta. Ir tie, kurie, rizikuodami prarasti gyvybę ar laisvę, partizanus maitino bei rengė, ir tie, kurie, jiems bunkerius padėjo įsirengti, ir tie, kurie tarp kovotojų ryšius palaikė, ir tie, kurie sparnuotą žodį ar dainą kūrė, ir tie, kurie fotografavo, partizanų spaudą, atsiminimus, nuotraukas saugojo.

Greta nuotraukų albume duodama vertinga informacija apie partizanų pagrindinius dalinius, veikusius Anykščių rajono teritorijoje, įvardyti struktūrinių padalinių vadai, pateiktas Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio apygardų žemėlapis. Albumo vertę iškelia vardais ir slapvardžiais prie nuotraukų įvardyti partizanai, asmenvardžių rodyklė su trumpais biografiniais duomenimis.

Albumas – prasmingo turinio, aukštos poligrafijos kokybės leidinys – yra paminklas ir dokumentas, liudijantis didingą tautos istorijos tarpsnį, tvirtinantis buvusios, dabartinės ir būsimosios kartų ryšį, konservatyviojo prado tautoje reikšmę.

Algimantas Zolubas

ES IR RUSIJOS DERYBAS BLOKUOJANČIĄ VARŠUVĄ REMIA PARYŽIUS

Europos Sąjungos ir Rusijos derybas dėl naujo bendradarbiavimo pakto blokuojanti Lenkija sulaukė paramos iš vienos didžiųjų ES narių - Prancūzijos. Rusijos draudimas importuoti lenkiškus maisto pradūktus yra proga kitoms ES valstybėms prisidėti ir paspausti Vladimir Putin dėl energetikos.

"Mes remiame Lenkijos

reikalavimą atšaukti šį [prekybos maisto produktais] embargą. Manome, kad tai - Europos Komisijos, o ne tik dviejų valstybių reikalas", - Prancūzijos diplomata cituoja nepriklausomas ES naujienų portalas "EUobserver".

"Ne Rusijai spręsti, kokius įgaliojimus pas mus turi Europos Komisija", - pabrėžė Prancūzijos diplomatas.

GRUZIJOS PARLAMENTO PIRMININKĖ ABEJOJA EFEKTYVUMU

Gruzijos parlamento pirmininkė Nino Burdžanadzė kritiškai vertina Nepriklausomų Valstybių Sandraugos 15-os metų gyvavimo rezultatus. "Aš norėčiau šiandien kalbėti apie laimėjimus, kurie turėtų padėti sureguliuoti tarpnacionalinius konfliktus, ir apie NVS raidos perspektyvas, bet ar yra tam pagrindo", - pareiškė ji, kalbėdama NVS Tarpparlamentinės Asamblėjos plenariniame posėdyje St. Peterburge lapkričio 16 d.

Gruzijos parlamento pirminkė pareiškė nuomonę, kad

šiuo metu "nė vienas iš svarbiausių NVS principų neveikia". "Kaip galima kalbėti apie NVS efektyvumą, kai nė viena iš Sandraugos šalių nepasakė nė žodžio dėl to, kad šiandien dvi valstybės yra prie karo slenksčio, ir niekas Sandraugoje nieko nesiima, kad būtų galima sureguliuoti šią situaciją", - sakė N.Burdžanadzė. Ji mano, kad "NVS principas buvo pažeistas, kai Rusija įvedė vizų režimą Gruzijai, kai Rusijoje buvo uždrausti gruziniški ir moldaviški produktai, kai gruzinų kilmės Rusijos

Naujoji ES narė Lenkija tebeblokuoja ES derybas su Rusija dėl naujojo bendradarbiavimo pakto, reikalaudama, kad Maskva panaikintų nepagrįstą draudimą importuoti lenkiškas daržoves ir maisto produktus bei ratifikuotų Europos energetikos chartiją, kuri atimtų iš "Gazprom" dujų eksportuotojo ir tranzitinio tiekėjo monopolininko statusą.

Griežta Varšuvos pozicija trukdo išduoti formalų mandatą pradėti derybas, lapkričio 24 dieną numatytame ES ir Rusijos vadų susitikime. *omni.lt*

gyventojams ir Gruzijos piliečiams Rusijos teritorijoje ėmė grėsti areštas ir deportavimas".

Apie NVS veiksmingumą N.Burdžanadzė pasiūlė spręsti ir todėl, kad iš 1,600 dokumentų, kuriuos NVS priėmė nuo 2001 metų, veikia tik 10 proc., ir "nė vienas nutarimas dėl Abchazijos ir Pietų Osetijos taip ir neįvykdytas. Tačiau tai, kad aš esu čia ir kad Gruzijos prezidentas ketina dalyvauti NVS vadovų susitikime, rodo, jog mūsų pagrindinis tikslas - išnaudoti visas galimybes, siekiant diplomatinėmis priemonėmis sureguliuoti situaciją".

V. ADAMKUS APSILANKĖ SENOVINIAME SLAVŲ MIESTE LUCKE

Luckas/Vilnius, lapkričio 15 d. Tęsdamas valstybinį vizitą Ukrainoje Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus apsilankė senoviniame slavų mieste Lucke, turinčiame sąsajų su Lietuvos istorija, ir išsakė viltį, jog dviejų valstybių bendradarbiavimas remsis ne tik bendra istorija, bet ir bendromis demokratijos vertybėmis.

V. Adamkus Lucke susitiko su Volynės apskrities administracijos vadovu Volodimir Bondar, apžiūrėjo miesto istorinį-kultūrinį draustinį bei kitus objektus.

Luckas istoriniuose šaltiniuose minimas jau nuo 1085 metų. Šis miestas buvo paskelbtas Haličo-Volynės sostine ir įkurtas aplink medinę pilį. 1321 metais pilis buvo paimta Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino pajėgų ir nuo tada priklausė Lietuvai, vėliau - Lietuvos-Lenkijos Respublikai.

1429 metais Lucke buvo

susirinkę Europos šalių monarchai, kur tarėsi, kaip apginti Europą nuo totorių antpuolių grėsmės. Šiame Europos karalių bei jų atstovų susitikime ir buvo priimtas sprendimas karūnuoti Lietuvos didįjį kunigaikštį Vytautą Lietuvos karaliumi. Toks sprendimas tuomet reiškė Lietuvos, kaip savarakiškos ir tvirtos valstybės, tarptautinį pripažinimą.

Kalbėdamas apie Lietuvos ir Ukrainos bendrą istorinę praeitį bei bendrus dabarties tikslus prezidentas V. Adamkus sakė: "Norėčiau, kad mūsų bendradarbiavimas remtųsi ne tik bendra garbinga istorija, bet ir bendromis demokratinėmis vertybėmis".

"Mums yra didelė garbė, kad mūsų krašte ir Lucke lankosi Lietuvos prezidentas", - sakė Volynės apskrities administracijos vadovas V. Bondar. - Čia Jūs visuomet būsite laukiamas svečias". **LGITIC**

SEIME PRISTATYTI EMIGRACIJOS TYRIMŲ LEIDINIAI

2006 m. lapkričio 9 d. Vilniuje, LR Seimo Europos informacijos centre Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas (TMID) kartu su Išeivijos institutu pristatė du bendrus emigracijos tyrimų leidinius: knygą *Lietuvos Respublikos emigracijos politika 1920-1940 m.* ir žurnalą *Oikos: Lietuvių migracijos ir diasporos studijos*.

Knygoje *Lietuvos Respublikos emigracijos politika 1920-1940 m.* spausdinami į tris skyrius su-skirstyti penkiasdešimt du 1922-1940 m. dokumentai, apžvelgiantys tuometinę Lietuvos Respublikos valstybės politiką emigracijos atžvilgiu. Tarp jų: Išeivybės (1922 m.) ir Emigracijos (1929 m.) įstatymai ir jų projektai, Užsienio, Vidaus reikalų ministerijų su išeivijos veikla susiję teisės aktai, lietuvių padėtį užsienyje apibūdinančios Lietuvos konsulatų metinės ataskaitos. Knygoje pateikiama ir dalis su Draugijos užsienio lietuviams remti veikla susijusių dokumentų.

Kas pusmetį išeisiantis *Oikos: Lietuvių migracijos ir diasporos studijos* žurnalas skirtas lietuvių migracijos ir emigracijos klausimų bei su jais susijusios politikos analizei, lietuvių diasporos istorijos ir kultūros tyrinėjimams, diskusijoms "protų gražinimo" ir kitomis temomis.

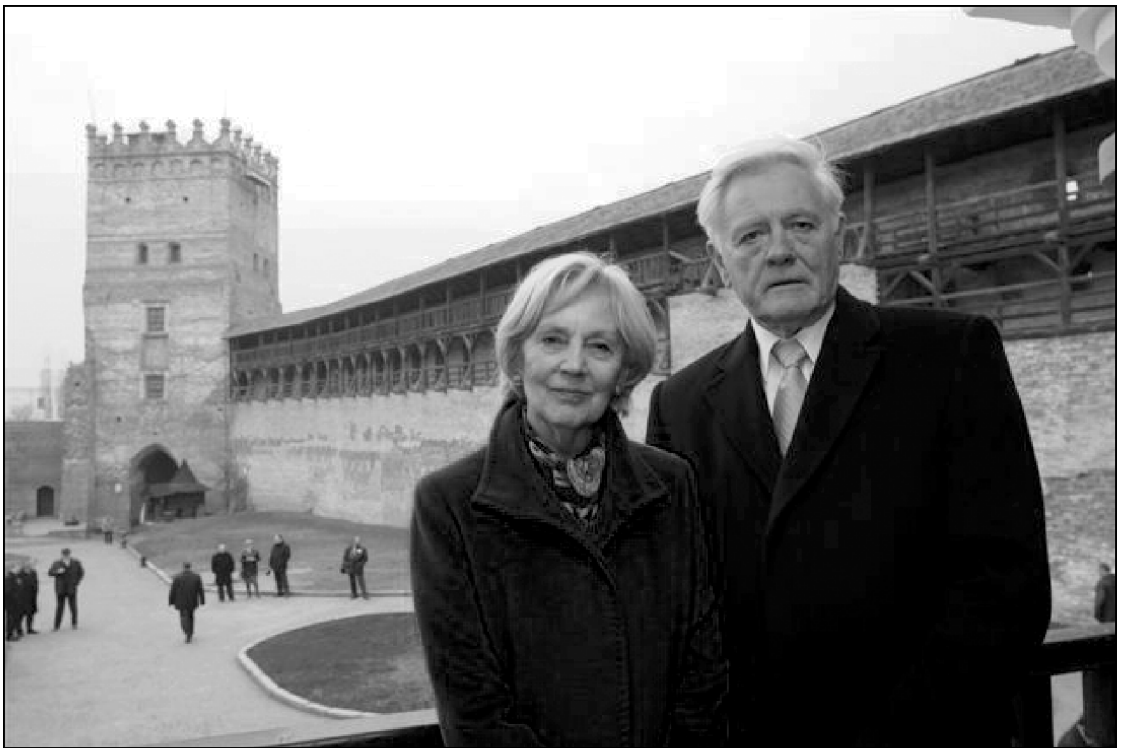
Knygą ir žurnalą pristatė: Lietuvos Respublikos prezidento patarėja Vaiva Vėbraitė,

TMID Generalinis direktorius Antanas Petrauskas, Išeivijos instituto direktorius prof. Egidijus Aleksandravičius, knygos sudarytoja Vitalija Kasperavičiūtė, *Oikos* redaktoriaus pavaduotoja dr. Daiva Kuzmickaitė, dr. Rimantas Miknys. Pristatyme dalyvavo Seimo, kitų Lietuvos valstybinių institucijų, žiniasklaidos atstovai.

"Džiaugiamės įgyvendinę prieš keletą metų TMID inicijuotas idėjas. Spręsdami šiandieninius užsienio lietuvių klausimus, turime pažvelgti ir į istorines lietuvių emigracijos tendencijas, kurių šaknys siekia net XVII amžių. Mums būtina žinoti kaip Lietuvos valstybė bendravo su į užsienį išvykusiais tautiečiais tarpukariu, juolab, kad su šiandieną sieja ta pati tautos vienybės idėja. 'Oikos' žurnalo pagalba tikimės efektyviau bendrauti, diskutuoti su mūsų mokslininkais, kitais aukštos kvalifikacijos specialistais šiuo metu gyvenančiais užsienyje", - sakė TMID Generalinis direktorius Antanas Petrauskas.

Pasak Departamento vadovo, minėti du projektai – tai TMID bendradarbiavimo su unikalią patirtį ir žinias turinčiu Išeivijos institutu pradžia. Tikimasi, kad tokio pobūdžio bendruose projektuose ateityje aktyviau dalyvaus ir užsienio lietuvių bendruomenių, akademinės visuomenės atstovai, politikai.

www.tmid.lt

Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma Adamkiene Lucko pilyje. www.president.lt

RUSIJA NESUTEIKIA INFORMACIJOS LIETUVAI

Vilnius, lapkričio 16 d. (Delfi). Rusija atsisako suteikti Lietuvai informaciją apie buvusio Darbo partijos (DP) vado Viktoro Uspaskicho galimai turėtą arba turimą Rusijos pilietybę. Lietuvos Migracijos departamentas praėjusią savaitę iš Rusijos ambasadės Lietuvoje gavo oficialų atsakymą, kuriame teigiama, jog duomenys apie V.Uspaskicho galimai turėtus Rusijos Federacijos piliečio asmens dokumentus yra konfidencialūs. "Gavome atsakymą, kad tokia informacija yra konfidenciali ir neteikiama", - sakė Migracijos departamento vadovas Almantas Gavėnas.

Migracijos departamentas gavo ir antrą atsakymą iš Rusijos Lensko srities Vidaus reikalų tarnybos, kuriame nurodoma, jog V.Uspaskichas 1979 metais yra gavęs tarybinį pasą, jo nebuvo pametęs ar keitęs. Tačiau pastarasis atsakymas, anot A.Gavėno, taip pat nieko nereiškia, aiškinantis, ar V. Uspaskichas yra turėjęs arba turi Rusijos federacijos piliečio pasą.

Vidaus reikalų ministras Raimondas Šukys rugsėjo pradžioje įpareigojo Migracijos departamentą išsiaiškinti, ar žiniasklaidoje skelbta informacija apie V.Uspaskicho galimai dvigubą pilietybę yra pagrįsta. Migracijos departamento pareigūnai buvo išsiuntę užklausimą Rusijos ambadai Lietuvoje, kurioje prašyta in-

formacijos apie buvusio DP vadovo pilietybę.

Ministras R.Šukys pavedė Migracijos departamentui pakartotinai kreiptis į Rusijos tarnybas besiaiškinant V.Uspaskicho pilietybės klausimus.

"Gautas atsakymas mūsų netenkina, jis nei paneigia, nei patvirtina tų anksčiau keltų abejonių, - teigė R.Šukys, pridurdamas, jog Lietuvos prašoma informacija anaip tol nėra konfidenciali. A.Gavėno teigimu, departamento teisininkai šiuo metu aiškinasi, ar toks pakartotinis paklausimas būtų įmanomas.

"1993 metų sutartyje tarp Lietuvos ir Rusijos Vidaus reikalų ministerijų nėra konkrečiai reglamentuojami keitimosi informacija dėl pilietybės klausimai, todėl ir aiškaus įpareigojimo teikti tokią informaciją nėra. (...) Dar kol kas galvojame, kaip kreiptis ir į kurią Rusijos instanciją, reikia svarstyti, kad galbūt ir minėta sutartis yra morališkai pasenusi bei turėtų būti aktualizuota", - aiškino A.Gavėnas.

Kita vertus, Migracijos departamento vadovas pripažino, jog iki šiol tokia informacija apie kitų asmenų pilietybes abi šalys be didesnių trukdžių keisdavosi. A.Gavėnas taip pat patvirtino, jog pastarasis atvejis pirmasis, kuomet Rusija atsisakė pateikti Lietuvos prašomą informaciją apie asmens pilietybę motyvuodama tuo, esą informacija yra konfiden-

ciali. "Jei kažkokios informacijos negaudavome, paprastai būdavo motyvuojama, jog konkrečių duomenų nėra, jų nepavyko surasti ir panašiai", - sakė A.Gavėnas.

Praėjusią savaitę vidaus reikalų ministras R.Šukys Maskvoje buvo susitikęs su Lietuvos teisėsaugos paieškomu V.Uspaskichu, kurį, kaip pats teigia, ragino grįžti į Lietuvą ir bendradarbiauti su mūsų šalies teisėsaugos institucijomis, tiriančiomis DP finansinę veiklą. Paklaustas, ar šio susitikimo netrikdė ir iki šiol neišsklaidyti neaiškumai dėl V.Uspaskicho pilietybės, R.Šukys teigė su buvusiu Ūkio ministru bendravęs kaip su Lietuvos piliečiu. "Kol kas pagrindo teisinėms abejonėms dėl jo pilietybės neturime. (...) Be to Rusijos piliečiai politinio prieglobsčio toje pačioje šalyje nesiprašo", - teigė R.Šukys. V.Uspaskichas, būdamas rusų tautybės, pagal Rusijos įstatymus bet kada gali gauti šios šalies pilietybę.

Dienraštis *Lietuvos rytas* yra skelbęs, jog Lietuvos teisėsaugos ieškomas ir Rusijoje politinio prieglobsčio pasiprašęs buvęs DP vadas gali turėti ir Rusijos pilietybę.

Pasak minėto dienraščio, V.Uspaskichas, prieš daugelį metų tapdamas Lietuvos piliečiu, esą nuslėpė faktą, kad turi ir Rusijos pilietybę. Pats V.Uspaskichas tokias žinias kategoriškai neigė.

V.POCIŪNO ŽŪTIES APLINKYBĖS NEĮTIKINANČIOS

Spaudoje skelbtos neoficialios aukšto Valstybės saugumo departamento pareigūno ir diplomato Vytauto Pociūno žūties aplinkybės neįtikino jo buvusios bendradarbės Lietuvos konsulato Gardine generalinės konsulės Daivos Mockuvienės.

Dienraštis *Lietuvos rytas* yra skelbęs neoficialią ir niekieno nepatvirtintą versiją, esą

V.Pociūnas rugpjūčio pabaigoje iškrito per viešbučio Breste langą neva būdamas gerokai išgėręs ir sumanęs atlikti gamtinius reikalus. "Iš žmogiškos pusės - ne, manęs tai neįtikina", - po liudijimo NSGK žurnalistams sakė D. Mockuvienė.

Pasak D.Mockuvienės, V. Pociūnas "paliko doro ir pareigo darbootojo atminimą,

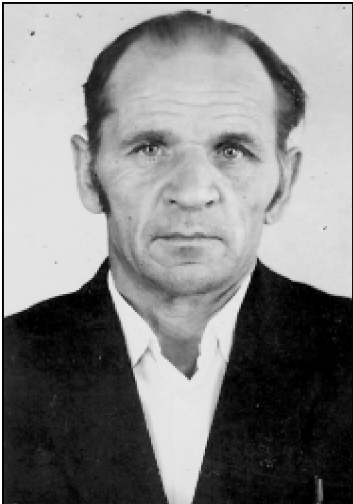
buvo labai komunikabilus, tačiau apie savo nuopelnus Lietuvai bei apie savo asmenines problemas kalbėti nemėgdavo".

NSGK taip pat liudijęs buvęs VSD vadovas Lietuvos ambasadorius Ispanijoje Mėčys Laurinkus nekommentavo aukšto saugumo karininko ir diplomato V.Pociūno išsiuntimo į Baltarusiją aplinkybių, nes teigė jų nežinąs. **Delfi**

1955 M. STREIKAS VORKUTOS 40-OJOJE ŠACHTOJE

Edvardas Svilainis

1954 metais Intoje, jau po tunelio kasimo bandant pabėgti iš pirmosios šachtos, po tardymų ir t.t., nesugebėję sudaryti bylos, mane – t.y. Edvardą Svilainį-Dulkę ir Joną Valaitį-Viesulą iš kalėjimo atvežė į 2-ąjį lagerį. Drauge su mumis buvo gabenama grupė įtariamųjų: Balys Sadauskas-Naras, Juozas Kliučinskas, Juozas Eidukevičius-Dzūkias bei kiti. Vienas iš tunelį kasusių – Algis Šidlauskas – buvo paliktas Intos 1-ajame lageryje. Taigi, 1954 m. pabaigoje atsidūrėme Vorkutoje. Patekome į vagių lagerio "peresylką". Vagys zonoje gyveno laisvai, o visi kiti – spygliuota viela aptvertuose barakuose. Praėjus porai savaičių, buvome išvežti į darbo lagerius. Aš, Balys Sadauskas, Juozas Kliučinskas, Juozas Eidukevičius ir dar keletas intiškių patekome į 40-osios šachtos lagerį. Greitai susipažinome su lagerio gyventojais ir ištraukėme į šio lagerio kasdienybę. Aš buvau atsisakęs dirbti dar Intos šachtoje; savo atsisakymą pakartojau ir čia. Padedant vietiniams kaliniams, pavyko įsitaisyti dirbti šlako bloką (plytų) gamyklos teritorijoje pas lietuvių skulptorių ir geologą Praną Baneliūną, kuris ten turėjo savo dirbtuvę. Tapau jo padėjėju ir darbininku. Liejome iš gipso įvairias statulas, karnizus, vykdėme gipso darbų užsakymus. Užsakovų buvo ir gyvenančių laisvėje! Taigi, toks buvo mano darbas ir gyvenimas 40-osios šachtos ("Milijonkės") lageryje, kuriame kalėjo daugiau kaip 6 tūkstančiai įvairiausių tautybių ir pažiūrų žmonių. Daugiausia ukrainiečių, lietuvių, latvių, estų. Dar prieš atvežant mus iš Intos, čia jau ruošiasi 1955 m. visuotiniam Vorkutos lagerių streikui. Tiesa, jis tuomet vadintas sukilimu. Koordinacinis komitetas buvo

Edvardas Svilainis

62-ajame baudžiamajame lageryje, kadangi jame buvo visos Vorkutos lagerių atstovų, ir palaikė ryšius su visais lageriais – taigi, ir su mūsų 40-ąja šachta. Įsijungęs į šios šachtos lagerio organizacinę grupę, aš pradėjau susirašinėti su 62-ojo baudžiamojo lagerio Organizacinio komiteto nariais: Jonu Valaičiu, Edvardu Buroku ir Ignu Uogintu. Pasirašinėčiau Dulkės slapyvardžiu. Pirmiausiai reikėjo suderinti visų streikuosiančiųjų Vorkutos lagerių reikalavimus bei streiko organizacinius ypatumus pagal vieno ar kito lagerio konkrečią padėtį. Toliau reikėjo suderinti streiko paskelbimo pradžią. Tolesnė streiko eiga jau priklausė nuo kiekvieno lagerio aktyvistų ir administracijos agresyvumo – na, ir nuo sėkmės, kuri mus lydėjo. Reikėjo lageryje išlaikyti tvarką, apsaugoti nuo galimų provokacijų: gaisro ir įvairiausių išsišokimų, kad administracija neišprovokotų įsibrovimo į zoną dėl netvarkos, gaisro ar kitų priežasčių...

Visuotinis streikas

1955 m. liepos viduryje prasidėjo Vorkutos lagerių visuotinis streikas. Apie jo pradžią žinojo tik tie, kam reikėjo ir tiek, kiek reikėjo žinoti. Sudarytos veikiančios

grupės. Pirmoji turėjo užimti štabo baraką netoli "vachtos" (vartų su sargybos postu). Ten buvo radijo stotis, perduodanti lageriui visus čekistų įsakymus: rytą – "podjom" – keltis ir į darbą, vakare – "otboj" – miegoti. Kitos grupės paskirtis - sudrausminti nepaklusnius, kurie nevykdė mūsų nurodymų. Saugantis galimų provokacijų, buvo budima zonoje ir barakuose. Visos vidaus tarnybos – virtuvė, kepykla, maisto paskirstymo ir ligoninės aprūpinimo skyriai dirbo normaliai. Laisvas gydytojas lankė ligonius. Visa tai vyko darniai, kadangi vakarų ukrainiečiai ir lietuviai buvo gerai suderinę savo veiksmus.

1955 metų vieną liepos ankstų rytą visi buvome savo vietose. Pirmoji grupė užėmė radijo stotį ir pranešė visam lageriui, kad skelbiamas visuotinis Vorkutos lagerių streikas, kuriame dalyvaujame ir mes – 40-osios šachtos kaliniai. Pareiškėme, jog į darbą neisime tol, kol nesulauksime komisijos iš Maskvos. Trumpai išdėstėme reikalavimus ir paraginome visus laikytis ramiai, nepasiduoti galimoms provokacijoms ir t.t.

Mūsų grupė drauge su ukrainiečiais budėjo prie vartų ("vachtos"). Uždavinyš buvo sudrausminti nepaklusnius. Tokių nors ir nedaug, bet atsirado. Juos teko priversti grįžti į barakus. Tuo metu keitėsi prižiūrėtojų pamainos, ir jie išgirdo per radiją perduodamą mūsų pranešimą. Išgirdę puolė į štabo baraką, bet buvo jau vėlu. Viskas sustojo, lageris streikavo. Prižiūrėtojus perspėjome, kad į zoną nieko neleidžiame, išskyrus laisvą gydytoją. Paaiškinome jiems, jog paskelbėme streiką ir reikalaujame, kad atvyktų komisija iš Maskvos. Su vietine lagerio vadovybe derybų pareiškėme nevesią.

Šiaip vyko normalus lagerio gyvenimas, tik niekas nėjo į darbą. Laikėmės tvirtai, nors

visus buvo apėmusi nervinė įtampa ir kankino nežinomybė. Iš atminties dar nebuvo išdilę 1953 metų įvykiai, nusinešę daugybę aukų. Tada vietos čekistams pavyko išprovokuoti riaušes ir sukurti prtekstą įsikišti ginkluotai kariuomenei. Tačiau dabar to nebuvo. Į lagerio zoną niekas nesiveržė. Tik kartą lagerio viršininkas ir "operas" (operatyvinis darbuotojas) prie vartų bandė įkalbinėti kalinius, kad eitų į darbą, bet vėliau ir tie dingo ir daugiau nesirodė. Aplink lagerį sustiprino sargybą. Bokšteliuose budėjo po du sargybinius su kulkosvaidžiais. Tuo laiku šiaurėje nakties nebūna, dienos karštos. Atlaikę pirmąjį sukrėtimą, žmonės kepinosi prieš saulutę ir laukė, kuo viskas baigsis. Tiktai mūsų nematomas organizacinis centras koregavo viso lagerio gyvenimo tvarką. Viduje didesnių sukrėtimų neįvyko, tik šimtasiūlė kažkas buvo uždegęs. Tiesą sakant, stambesnę provokaciją nebuvo lengva surengti: visą parą šviesu, visur žmonės... Gal po savaitės mūsų ramybę pamėgino sudrumsti lagerio administracija. Vandens siurblinė buvo už zonos, tad ji pabandė nutraukti vandens tiekimą. Be vandens lageryje liko apie 6,000 žmonių, ir dar ligininė... Žmonėms reikėjo gamintis maistą, virinti vandenį ("kipiatoką") gėrimui ir t.t., ir t.t. Ne juokai. Nutarėme kasti duobę ir rinkti vandenį. Bet čia mus išgelbėjo vyr. gydytojas. Jis užprotestavo tokius administracijos veiksmus dėl galimos epidemijos. Tada vandenį ėmė tiekti. Praėjus kelioms dienoms po šio incidento, iš Maskvos atvažiavo komisija – gal penki ar šeši "ponai". Su jais į zoną atėjo lagerio viršininkas ir "operas". Prie vartų pastatėme stalą, uždengėme švaria staltiese. Iš viso lagerio surinkome kėdes, taburetes, suolus. Susirinkome visi. Kalbėjo vienas visų vardu. Pirmas reikalavimas – įvykdyti 1953 metų sukilimo reikalavimus, t.y. peržiūrėti bylas, leisti į darbą be sargybos, sušvelninti vidaus tvarką (lagerio režimą) ir nieiškoti streiko organizatorių. Komisija lengvai su viskuo sutiko ir pažadėjo nedelsiant pradėti vykdyti išpareigojimus. Po pusantros savaitės "poilsio" visas lageris pradėjo darbą. Iš tiesų lageryje tapo juntamai laisviau. Daugelį kalinių išleido dirbti be sargybos, kai kas net įsitaisė gyventi už lagerio. Taip kokį mėnesį pagyvenome ir mes. Bet po to mus – streiko aktyvistus – surinko ir nugabeno į 62-ąjį baudžiamąjį la-

gerį. Nukirpo plaukus, ir vėl tapome senojo režimo kaliniais. Be to, čekistai šalia esančios 8-osios šachtos lageryje išprovokavo politinių kalinių ir kriminalistų skerdynes. Su lagerio administracija kilo incidentas, kurio metu nukirpome plaukus lagerio režimo viršininkui ir paskelbėme trijų dienų gedulą. Iškėlėme ant vandens siurblinės juodą vėliavą (juodo čiužinio impilą) ir tris paras neįsileidome į zoną valdžios. 62-asis lageris yra Vorkutos miesto ribose, todėl čekistai nedrįso imtis jokios prievartos. Tik sustiprino sargybą ir po trijų dienų paskelbė viso lagerio etapą. Per dieną jam buvome paruošti, o vakare jau sėdėjome gyvuliniuose vagonuose, tempiamuose į tolimą kelionę per Uralą, Krasnojarską į Irkutsko sritį, Taišeto rajoną. Atvykome į Ozerlago karaliją... Mus išlaipino Vycharevkos stotyje ir nuvarė į galutinę gyvenvietę miškuose (taigoje), buvusius japonų belaisvių lagerius, ties Andziosbos stotimi. Čia praleidome visą 1955–1956 metų žiemą. Į darbą niekur nevarė, tik išvesdavo į taigą malkų lagerio reikmėms pargabenti.

1956 metais iš Maskvos po visus sovietų lagerius pradėjo važinėti komisijos ir "dosniai" dalyti – kam laisvę, kam trumpesnę bausmės laiką. Atėjo didysis "tautų kraustymosi" laikotarpis: paleistieji skubėjo namo, likusieji buvo renkami į Mordovijos ir kitus specialius koncentracijos lagerius. Tada atrodė, kad sudrebėjo komunistinės Rusijos pamatai ir baigiasi didžiojo sovietų GULAG'o galybė...

1955 m. Vorkutos visuotinio streiko organizacinio komiteto narius iš 62-ojo baudžiamojo lagerio perkėlė į Gorkio, Vladimiro ir kitus SSRS kalėjimus. Likusius lageryje, tarp jų ir mane, kaip jau minėjau, vėliau išgabeno Sibiran – į Taišeto rajoną. Aplinkui buvo vien MGB tarnautojų ir lagerių sargybos gyvenvietės. Su vietiniais lageriais ryšių neturėjome. Dirbti atsisakėme. Tačiau ir čia galiausiai mus pasiekė 1956 m. komisijų rojus: ką paleido, kam sutrumpino bausmės laiką – kaip ir visuose GULAG'o imperijos lageryuose...

Didžiuojuosi streiko organizatorių ir jų bendraminčių ryžtu ir pasiaukojama kova dėl kalinių – ne tik savęs, bet ir visų tuo metu kalėjusių – išsilaisvinimo. Šis judėjimas privertė valdžią sušvelninti režimą, netiesiogiai priartinamas blogio imperijos žlugimą ir Lietuvos valstybės atgimimą.

Tolumoje 40-ta šachta.

JONAS MARTINAITIS (1898 - 1947)

Kurie esame gimę po pirmojo pasaulinio karo ir auge Lietuvoje, iš skaitytos Lietuvoje spaudos prisimename jei ne Jono Martinaičio pavardę, tai bent jo satyrines eiles, įdomias karikatūras ir vaizdžius, jo paties iliustruotus, aprašymus. Jis bendradarbiavo su veik visais tuo metu – nepriklausomybės laikais, Lietuvoje išeinančiais laikraščiais ir žurnalais.

Jono Martinaičio palikuonys atrado didelį šio gabaus menininko – rašytojo atsiminimų ir dienoraščių lobį, kurį dabar kruopščiai tvarko ir tikisi išleisti knygų pavidale.

Pirmoji atsiminimų dalis spalvingai ir vaizdžiai apima jo pačius pirmuosius trapios vaikystės prisiminimus gimtajame Aukštaitijos kaime – Pavartyčiuose, dvidešimtojo amžiaus pirmame penkmetyje, dar caro laikuose.

R.S.

MANO TĖVIŠKĖLĖS SODYBĖLĖ

Jonas Martinaitis (1898-1947)

I.

Miela tu mano gimtoji pirkele!

Kaip būdavo gražu ir miela žaliomis samanomis apaugusioje pastogėje anais šviesiais giedrutėliais kūdikystės laikais.

Ta trobelė jau seniai nugriauta, užtat ji dar brangesnė pasidarė, dar šviesesnius atsiminimus ji sukelia vaizduotėje, pagalvojus apie nerūpestingą vaikystę po mamytės sparneliu.

Nors ta pirkelė buvo senu-tėlė, palinkusi, bet kaip linksmai ir maloniai mirksėjo savo keturiais mažais langeliais, tyliai kviesdama vidun nuo lietaus, darganų ir šalčio!

O kaip gražu būdavo tada, kai pirmieji šilti pavasario saulutės spinduliai pluoštais pradėdavo veržtis pirkelėn ir ant sienų bei lubų imdavo šokinėti nuo kiemo liūgelių, sniegui baigiant tirpti, atsimušę dreban-tieji atspindžiai – kiškėliai.

Koks dailininkas sugebėtų pavaizduoti jų linksmą žaidimą ir tų įvilių kiškelių žaismą? Nėra tokio dailininko, nėra!

Tai gyvenimo grožis, kuris ateina ir praeina nepavaizduotas, tik širdyje sukuria neišdildomą vaizdą! Niekas man iki šiol nepasidarė taip artima ir sava, kaip vargingi ir paprasti rakandėliai, kurių buvo pilna pirkelėje. Tėvelio darbo dvi metalinės lovos, du ilgi suolai palei sieną, baltutis nušveistas stalas, didelis krėslas, kuriame žiemą atsisėdusi motutė verpdavo, šėplėdėlė indams prie durų, pora mažų kėdelių, malkų krūvelė ties krosnim ir ilga kartis drabužiams užmesti. Štai ir viskas. Daugiau vargu ar bebūtų tilpę toje mažytėje pirkelėje. Šventėms tuos jau taip švarius rakandėlius dar labiau nušveisdavo, o stalą padengdavo baltutėle it sniegas staltiese. Nušvisdavo tada aprūkusios dūm-nės trobelės lubos ir sienos. Palubėje balti atspindžiai sužė-rėdavo nuo suodžių tviskan-čiuose balkiuose ir sienojuose. Pluktą aslą išbarstydavo gels-vu smėliu, nušveisdavo keturis mažyčius langelius, kurie žiūrėjo du į kiemą, du į gatvę, iš-baltindavo didelę duonkepę

krosnį – na ir pakvipdavo kepa-mi pyragai, bandelės, piernikė-liai... Sakykite, kokiuose rūmuose jūs rasite daugiau laimės ir grožio? Motutė triūsia, lankstosi ties krosnimi, mes vaike-liai, kaip žvirbliukai išsižioje, laukiame skanesnio kąsnelio, kurio motušė nepagailėdavo.

- Šekit, tik nesipainiokit, varliūkščiai, po kojų – būdavo, pasako ji švelniu balsu ir kyšteli tai karštą bandutę, tai kokią meduolėlį; tokie jie skanūs, tokie kvapnūs, bevalgant tirpsta burnelėse. Ne kasdien tuos gar-dumynus matydavome, užtat jie mums atrodė tikrai šventiški. Taip malonu, malonu širdelėje! Ak, kaip taip dabar būtų gali-ma pamatyti mano gimtąją pirke-lę nors iš tolo! Kažką ati-duočiau!

Deja, ji seniai nugriauta. Gal todėl ji mano vaizduotėje ir atrodo daug gražesnė ir mei-lesnė, ir aš ją matau ne paprastą, kasdienišką, bet tokią šventišką ir šviesią. Prie pirkelės buvo mažas prieangėlis ir kamarelė. Juose net per didžiausius vasa-ros karščius būdavo vėsoka, nes prieangėlyje nebuvo landelio, o kamarelėje, toks mažytis, į šiaurės pusę nukreiptas, be to, ir tas pats apdulkėjęs; kama-rėlėje viename kampe stovėjo girmos, kurių vaizdas dar ir da-bar aiškiai stovi mano vaiz-duotėje. Pasieniais stovėjo ku-bilėliai su duonine rūgštimi, rasalu. Rudenį ten statydavo statinę su kopūstais, atskirdavo aruodėlį bulvėms, runkeliams ir morkoms. Pustamsė kamarelė man atrodė labai paslaptin-gai.

Kažkoks nepaprastas vai-kiškas smalsumas mane ten traukte traukdavo, bet, užbėgęs kokios morkutės ar šiaip jau daiktelio, aš skubiai apžvelgdavau jos tamsius kampus su juo-dais šešėliais, suktelėjęs girna-pusę dumdavau, atžagaria ran-ka užtrenkdamas žemas duris. Man rodėsi, kad kamarelėje kuriame nors kampe pasislėpu-si gyvena kažkokia neregėta, bet baisi dvasia, kuri visą laiką tyko pagriebti už kojos ir kažką baisaus padaryti. Kartais vaiz-duotė taip pradėdavo veikti, kad iššokant per aukštą ka-

marėlės slenkstį, net pagaugai per nugarą nueidavo. Žinoma, ir prieangyje, ypač jei durys į kiemą būdavo uždaros, vakare aš irgi nelabai saugiai jausda-vausi. Ir ten kartais atrodyda-vo, kad ilgiau uždelsus, pilnai gali čiupti už kojos kokia nors nelaboji dvasia. “Ū”! tyliai, kad kiti neišgirstų, šiurpulingai su-šukdavau, iššokęs į pirkelę ir nenoromis trenkęs durimis. Kažkodėl ne taip paslaptin-gai atrodė pirkelės aukštas, į kurį reikėdavo lipti papuvusiomis kopėčiomis. Nors ir ten buvo gan baisoka, bet šviesa, kuri prasiverždavo į pastogę ir ma-žytį iš pietų pusės langelį – kaž-kaip pridudavo drąsos. Pavo-jingiausias kampas buvo ten, kur kabojo prie gegnės pririštas didelis, aprūkęs, riebaluotas, šiek tiek tamsoje blizgantis doklas, kuriame buvo laikomi lašiniai ir dešros. Kiek kartų aš į jį pažiūrėdavau, tiek kart man atrodė, kad už doklo kampe tupi – gavėnioje Kanapinis, o po Velykų – Lašininis. Gana daž-nai vyriškai pasidrašinęs priei-davau prie to juodo doklo, kar-tais net palindęs po juo, sku-biai pažvelgdavau į tamsią ker-tę ir, žaibiškai kyštelėjęs Kana-piniui ar Lašiniui liežuvį (su-prask, aš jūsų nebijau), atšok-davau atžagarias į šalį. Nors ir labai smalsumas traukė smul-kiai išvartyti daugybę nieknie-kių ir nebetinkamų įrankių, ku-riuos tėvelis ar motutė užmes-davo į tą nereikalingų daiktų sandėlį, bet baimė, kad koks maumelis, iššokęs iš senos pun-dūros ar kokios dėžės, vis dėlto nečiuptų už kojos, nutraukda-vo senienų apžiūrėjimą ir vers-davo skubiai pasišalinti iš to ne-gyvo užkampio. Aš neapsako-mai mėgdavau nuo aukšto pa-žvelgti į pirkutės vidų pro aukš-tinį. Jį truputį patraukus į šoną, palenkus galvelę, matydavau iš viršaus pirkaitės grindis, krosnį, rakandėlius ir langus, kuriuos vos begalėdavau pažinti. Iš ten labai keisti, juokingi, nepanašūs į tuos, kuriuos aš matydavau iš apačios į viršų.

- Nagi, tu ko ten užsibala-dojai? – būdavo paklausia tėve-lis, užvertęs galvą. – Lašininis pastums ir įdribsi. Jis nemėgs-ta, kai jam užpakalį rodo.

Vaje, vaje koks juokingas atrodydavo tėvelio veidas. Kak-ta didelė, nosytė patrumpėjusi, jo stambūs ūsai sutrumpėję o

Senas medis.

Leono Milčiaus nuotr.

lūpų ir smakro visai nematyti! Net ir balsas visai kitoks, lyg iš statinės.

Ilgai aš galėčiau gėrėtis tuo teatru, bet baimė, kad Lašininis tikrai čiups už kojos, pakratys ir įmes pro aukštinį stačiagal-viais, priversdavo skubiai už-sklēsti aukštinį ir nutraukti taip įdomų bei keistą vaizdą.

Gražus vaizdas matėsi ir iš pirkelės aukšto langelio, kurį aš vos pasiekdavau pasistiebęs. Pro jį matėsi antroje gatvės pusėje priešais stovėjusi tokia pat sena dūminė tetulės trobelė su vienu mažyčiu langeliu ir antru didesniu, kiemelis su mal-kų šutėmis, kurių, kiek aš at-menu, tenai niekados nepri-trūkdavo; už malkų matėsi tetulės sodo didžioji saldulė obe-lis, kitų obelių viršūnės, vyšnios ir kaimynų milžiniškos kriau-šės, kurių šiais laikais niekur nebesutikau ir, gal būt, niekas jau nebemokės tokių milžiniškų kriaušių išauginti. Čia pro lan-gelį akis išpūtus, besistebint pa-kitusiais aplinkos vaizdais, pra-švilpdavo pro mano nosį kregž-dutė ar neatsargus žvirblis, at-sistodavo minutei ant kuoliukų, kurie buvo po langeliu nuka-binėti džiovinamoms prieš sau-lę obuolių virtinėms, tačiau žvirblelis juodomis akytėmis staiga pamatęs taip arti mano nustebusį veidelį, tą pačią aki-mirką vikriai purptelėdavo į ra-mesnę vietą, nors aš niekados nesistengdavau nieko blogo jam daryti. Pirkelės pastogė bu-vo visa aprūkusi dūmais, per il-gus metus gegnės, grėbstai ir šiaudai visai pajudę, - dažnai aš, palietęs kokią užkištą po geg-ne daiktą išsipaišindavau ran-kas ir veidą.

Ir vėl tu, Jonai kaminkrėtys, ir vėl tave Lašininis pačiupeš iš-paišino. Gerai, kad tik tiek! – sakydavo savo švelniu balsu

motutė ir, prisėdusi prie medi-nio praustuvėlio, apgailėtinos išvaizdos kaminkrėtį gerai iš-prausdavo.

Jaukiausias trobesys kieme buvo daržinė, kuri, kaip minė-jau, tęsėsi po tuo pat pirkelės stogu. Jos viduje prieš šienap-jūtę būdavo šviesu, nes pro karklais išpintus tarpus lengvai prasiskverbavo saulės spin-duliai. Viršuje po gegnėmis būdavo keletas kregždžių lizdų. Kregždutės laisvai pralįsdavo pro tarpą, kuris buvo viršum durų, savaip šnekėdamos maiti-no kregždžiukus, atsitūpdavo ant sijos pasikutenti po sparne-liais ir vėl išskrisdavo į muse-lių medžioklę. Nė jokios bai-mės aš daržinėje nejausdavau. Ilgai iš jos žiūrėdavau pro plyšius, kurie irgi savotiškai parodydavo iš vienos pusės kie-mą, iš antros – bulvių lauką ir Dėdės Dumšiaus sodybėlę su milžinišku klevu palei gatvę. Prieš šienapjūtę tėvelis atvež-davo porą vežimų baltaksnį pakloti šieno galui ir juos džio-vinti sustatydavo palei dar-žinė. Aš labai mėgdavau juos brozdinti, tai yra nulupus at-šutusių jų žieve, graužti ir val-gyti alksnio brazdus. Tie braz-dai tamsiai rudai nuėsdavo man pirštus, ūsus, smakrą ir juos nuplauti iš karto būdavo visai negalima. Taip aš barzdotas ir ūsuotas išbūdavau porą dienų, kol barzdos spalva pati išbluk-davo. O, koks aš tada būdavau vyras! – beveik kaip tėvelis Ožalas Petras, kurio ūsai bū-davo gražiai nusvirę ir iš kraštų paraityti. Išblukdavo barzdų ūsai, kartu dingdavo ir pasi-didžiuotinas vyriškumas, ir aš vėl būdavau toks pat Jonelis, kuris kaipo beūsis labiau tikda-vo prie moterų draugijos, žino-ma, viduje su tuo labai nesu-tikdamas. **(Bus daugiau)**

CLEVELAND, OH

GUDEŅŲ ŠEIMOS ŠVENTĖ

Lapkričio 4 dieną, Clevelande Gudėnų šeima sveikino savo tėvelį Joną Gudėną garbingojo 90 to gimtadienio proga.

Jonas Gudėnas gimė 1916 m. prie S. Petersburgo pirmojo pasaulinio karo metu. Jis turėjo du brolius Gediminą ir Kazimierą, kurie mirė JAV valstybėse. Iš St.Petersburgo grįžusi Gudėnų šeima apsigyveno Kudirkos Naumiestyje. Jonas lankė Marijampolės gimnaziją, studijavo Kaune.

Antrojo Pasaulinio karo metu pasitraukė į Vokietiją, kad išvengtų Sovietų okupacijos žiaurumų. Tėsė inžinerijos studijas Vokietijoje.

Į Ameriką atvyko 1950 m., apsigyveno Clevelande, čia vedė Dorą Antulytę, susilaukė dviejų sūnų. Visi atsimenam

CHICAGO, IL

Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija praneša, kad Kultūros ministras Jonas Jučas lapkričio 10 d. priėmė Lietuvos operoje Čikagoje dainavusius solistus, dirigentus, režisierius ir choristus, kurie per 17 metų talkininkavo užsienio lietuvių operai. Pranešime primenama, kad 1956 m. buvo įsteigta vienintelė etninė Lietuvių opera Čikagoje, mininti 50-metį. Lietuvos filharmonijoje buvo atidaryta paroda ryšium su ta sukaktimi – išstatyti plakatai ir spektaklių programų viršeliai, daugumoje sukurti dailininkės Ados Sutkuvienės ir spektaklių nuotraukos. Ta proga buvo lapkričio 14 d. atliktas teatralizuotas Pietro Mascagni operos “Cavalleria Rusticana” – lietuviškai “Kaimo garbė” spektaklis. Po spektaklio “Naručio” viešbutyje įvyko priėmimas menininkams ir svečiams. Lietuvių operos pirminkas Vytautas Radžius buvo pakviestas dalyvauti toje šventėje. Lietuvių opera pareiškė padėką tos šventės rengėjams ir išreiškė viltį, kad tas puikus bendradarbiavimas tęsis ir toliau.

Čikagoje JAV federalinis teisėjas kaltu pripažino Mathew Christ, kuris būdamas Amerikos ambasadoje Vilniuje politiniu patarėju, už tūkstančius dolerių, pardavinėjo lietuviams vizas. Jam iš viso pateikta 19 kaltinimų. Pinigai už vizas buvo pervedami iš Čikagos. Įtariamuoju šioje byloje laikomas klaipėdietis Darius Reika. Nustatyta, kad vizas gaudavo kai kurie lietuviai net nenuvykę į JAV ambasadą Vilniuje. Į Ameriką atvykę lietuviai, patekę į teisės įstaigų akiratį, tardomi nurodė, kad už

tragišką Gudėnienės mirtį automobilio avarijoje.

Pagarba Jonui Gudėnui vienam išauginusiam savo sūnus, kurie šiandien yra didelis pasididžiavimas. Algis – veiklus Lietuvių Bendruomenės veikėjas, Clevelando apylinkės pirminkas, Edmundas – Euclid miesto populiariausias politikas.

Jonas Gudėnas Amerikoje dirbo inžinieriaus darbą, dalyvavo ir rėmė lietuvišką veiklą, kuri nėra sumažėjusi iki šių dienų.

Tėvelį pagerbė sūnūs Algis ir Edmundas su šeimomis ir kiti giminės.

A.S.

Tarp šeimos, giminių ir pažystamų Jonas Gudėnas sėdi su jam įteikta Euclid, OH, miesto pripažinimu 90 metų proga.

Dr.V.Stankaus nuotr.

vizas tarpininkui reikėjo mokėti net iki 14 tūkstančių dol.

Lietuvių fondui dėkoja Vilniaus Universiteto magistrantas Ainis Vincevičius. Jis rašo: “Prieš keletą dienų man buvo įteikta buvusio Vilniaus Universiteto Gamtos fakulteto profesoriaus Stepono Kulpailos (1892-1964) stipendija. Tardamas šią pavardę visada jaučiu pagarbą žmogui, kurio indėlis hidrologijos moksle yra neįkainojamas ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Esu labai pamalonintas šiuo apdovanojimu, man tai didžiulė garbė. Ši prof. Stepono Kulpailos stipendija apdovanoja ir tuo pačiu rodo, jog einu teisinga kryptimi, skinuosi tinkamą kelią į gyvenimą. Ar gali būti geresnis jausmas, kai žinai, jog elgiesi teisingai? Stipendija man nėra tik vienkartinis įvertinimas, aš ją priimu su didžiule atsakomybe ir įsipareigojimu.

LR Generalinis konsulas Čikagoje Arvydas Daunoravičius, “Metų verslininkas – 2006” Andrius Bučas, Lietuvių verslo tarybos prezidentas Antanas Grina ir “Verslo” savaitraščio redaktorė Vitalija Sireikis.

G. Beržinsko nuotr.

DIRVOS LOTERIJA

“Dirvos” 2006 m. loterija atnešė malonių netikėtumų. Dauguma skaitytojų, gražindami bilietėlių šakneles, pridėjo ir auką, tuo parodydami savo didelį prielankumą *Dirvai* ir tikrą supratimą sunkios laikraščio padėties. Už tokią gražią paramą esame ypatingai dėkingi. Praeitame numeryje skelbėme visų laimėjusių pavardes. Ir dar kartą dėkojame visiems rėmėjams.

“Vilties” draugijos valdyba, “Dirvos” leidėjai

Akimirka iš *Dirvos* loterijos. Iš kairės: ilgametė *Dirvos* rinkėja Giedrė Kijauskienė ir menininkas Algirdas Muliolis ištraukė tris laimingus *Dirvos* loterijos bilietus.

SUPRATOME, ATSLANKĖME, PASIDŽIAUGĖME IR PRATURTĖJOME

Cleveland, OH, Šv. Jurgio parapija, lapkričio 12 d, kaip įprasta, turėjo savo kasmetinę rudens šventę. Šios šventės svarbiausias tikslas buvo ne sielų išganymas, bet parapijos išlaikymui ir išlikimui labai svarbus ir būtinas lėšų telkimas. Amerikos etninių parapijų, (iškaitanti ir lietuvių), skaičius, dėl įvairių priežasčių, labai sumažėjo. Daug lietuviškų parapijų išnyko dėl mūsų pačių, lietuvių, abejingumo ir dėl kai kurių mūsų dvasiškių nesirūpinimo jų svarba ir parama.

Į šią šventę atsilankė per 200 asmenų. Jie ir jų šeimos turėjo gražią progą pasidžiaugti, susitikti naujų žmonių, padraugauti su senais pažįstamais ir numalšinti alkį puikiais, trijų seserų (Birutės Vede-gys, Vitalijos Butkus ir Rūtos Degutis) paruoštais pietumis. Živilės Vaitkuvienės priežiūroje, saldumynų stalai buvo turtingi įvairiais skanėstais paruoštų parapijos moterų, karšta kava ir arbata. Šventės svečiai taip pat galėjo atsigavinti gausiais gėrimais vien moterų aptarnaujamame bufete. Nebuvo pamišti ir Amerikos futbolo aistruoliai. Jų malonumui veikė televizija, kurioje galė-

jo stebėti Cleveland Browns pergalę.

Kadangi, kaip minėta, šios šventės tikslas buvo lėšų telkimas parapijai, visi svečiai turėjo keletą galimybių išbandyti savo laimę. Kęstučio Čivinsko vadovaujama ir padedant šv. Jurgio parapijos katalikų karo veteranų posto atstovo, veikė “reverse raffle” loterija. Didžiulė “Chinese Raffle” loterija, sudaryta ir vadovaujama parapijos sekretorės Janet Verbyla, užėmė net 21 (septynių pėdų ilgio) stalus ir gausiomis bei įvairiomis dovanomis viliojo visus šventės dalyvius. Tačiau šio parapijai labai svarbaus popiečio “viršūnė” buvo sudėtinės loterijos laimėjimų traukimas – jos laimėjimų suma, grynais, buvo \$2000.00.

Parapijos kleb. Joseph Bacevice ir parapijos taryba nuoširdžiai dėkoja visiems reikalą supratusiems ir atsilankiusiems į šią malonią ir pelningą popietę. Didelis ačiū Clevelando kredito kooperatyvui “Taupa” už piniginę paramą, visiems, kurie laiku gražino loterijos bilietų šakneles ir paaukojo daug vertingų dovanų loterijoms.

A.V.Matulionis

verslo pasaulio atstovai.

Vertinimo komisiją sudarė: “Verslo” laikraščio redaktorė Vitalija Sireikis, Lithuanian Business Council (Lietuvių verslo tarybos) prezidentas Antanas Grina, Lietuvos Respublikos generalinio konsulato Čikagoje konsulo pavaduotojas Tadas Kubilius, advokatas Vladas Stankevičius, žurnalistė Vilma Kava.

Iškilmingo pokylio metu, vykusio lietuvių Juozo ir Jurgitos Šedžių atidarytame restorane “Magnolia”, apdovanoti verslininkai: nominacija “Verslininkų pora” – **Jūratė ir**

Vladas Kriaučiūnai, kavinė “Smilga”, nominacija “Verslininkė moteris” – **Gabrielė Cimbalienė** “International Mortgage” ir **Angelė Kavakienė**, “Food Depot International. Nominacija “Daugiausia darbo vietų sukūręs verslininkas” – **Darius Jusaitis**, kompanija “JUCO”.

Nominacija “Daugiausia remiantis ir aukojantis verslininkas” – **Giedrius Memėnas**, “Taurus Mortgage”.

“Metų verslininkas – 2006” – **Andrius Bučas**, “Kuni-gaiščių užėiga” ir *Lietuvėlė*.

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

	METAMS - \$55,
	PUSEI METŲ - \$40,
	PIRMA KLASE - \$78,
	ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00	

LIETUVA IR PASAULIS

Buvęs Seimo narys Kazys Bobelis kelią į Užsienio reikalų ministeriją tiesia savo sūnui. Užimti postą šioje žinyboje Jonui Bobeliui pastaruoju metu mėgina padėti ir Valstiečių liaudininkų partijos vadė, žemės ūkio ministrė Kazimiera Prunskienė. Į užsienio reikalų ministrus Petrą Vaitiekūną delegavo valstiečiai liaudininkai, kuriems šis portfelis atiteko vasarą, kai buvo kuriama nauja Vyriausybė, rašo dienraštis *Lietuvos rytas*. Prieš palikdamas Seimą, K.Bobelis buvo K.Prunskienės vadovaujamos partijos frakcijos narys. Kol kas dar nėra nuspręsta, kada ministerijoje galėtų pradėti dirbti J.Bobelis. K.Prunskienė užsiminė, jog jam yra numatytas P.Vaitiekuno patarėjo migracijos klausimais postas. Po nepriklausomybės atkūrimo, kai K.Bobelis tapo Seimo nariu, į Lietuvą su visa šeima buvo atvykęs ir jo sūnus Jonas. Jis yra dirbęs vėliau bankrutavusiame "Litimpex" banke, po to bandė pradėti savo verslą. Vilniaus Žvėryno rajone J.Bobelis buvo atidaręs restoraną, tačiau šis veikė neilgai.

Trijų parlamentarų demaršas lapkričio 15 d. sužlugdė numatytą kandidatūrą į ambasadorius svarstymą Seimo Užsienio reikalų komitete. Konservatoriai Audronius Ažubalis ir Emanuelis Zingeris bei pilietininkas, buvęs paksistas Henrikas Žukauskas išėjo iš komiteto posėdžio, sugriaudami jo kvorumą. Užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas pateikė diplomatinės tarnybos raidos strategiją, tačiau parlamentaras ji neįtikino - esą neišsami ir nepilna. komiteto posėdį buvo atvykę ir kandidatai į laisvas ambasadorių vietas ambasadorius ypatingiems pavedimams Edminas Bagdonas bei ambasadorius Suomijoje Audrius Bruzga. Trims parlamentarams sugriovus kvorumą, komitetas išsiskirstė neapsvarstęs ir klausimo dėl ambasados Šveicarijoje steigimo.

Lietuvos vežėjai ir muitinės pareigūnai dėl ilgų eilių Lietuvos-Baltarusijos pasienyje kaltina Lenkijos vežėjus. Esą jie, sumokėję tik 20 Lt už vykimą per Lietuvą, iš Baltarusijos veža pilnus bakus pigesnio dyzelinio kuro. Ir esą ne visada teisėtai, pranešė LTV "Panorama". Lenkijos vežėjai neslepia, jog jiems patogiau iš Baltarusijos į Lenkiją vykti per Lietuvą – esą Lietuvos įstatymai nedraudžia vežtis pilnų bakų dyzelino. Kai kurių sunkiasvorių krovininių automobilių bakuose – apie toną šio kuro.

Pasak Druskininkų pasienio užkardos pareigūnų, per metus per šį postą pravažiuoja beveik 60 tūkst. krovininių automobilių. 80 proc. srauto sudaro lenkai su dyzelinu. Esą ne visada vežėjai yra sąžiningi. Šiemet iki lapkričio nustatyta per pusketvirto šimto atvejų, kai dyzelinas buvo vežamas nelegaliai. Už tokią kontrabandą vežėjams gresia iki 3 tūkst. Lt bauda. "Jeigu kuro bakas nėra pajungtas tiesiogiai į kuro tiekimo sistemą, tai tada yra paskaičiuojami mokesčiai. Jeigu pilietis atsisako mokesčius mokėti, kuras yra sulaikomas", – sako Vilniaus teritorinės muitinės Raigardo posto viršininkas Giedrius Smaliukas.

Baltarusijoje kuras perpus pigesnis negu Lenkijoje, be to, iš Baltarusijos į Lenkiją leidžiama įvežti tik 200 litrų. O Lietuvoje sumokėjus 20 Lt kelių mokestį, galima vežti pilnus bakus. "Vežėjai galbūt pyksta dėl to, kad jiems reikia stovėti eilė, tačiau jie nepyksta dėl to, kad galima įvežti daugiau kuro negu į Lenkiją iš Baltarusijos", – sako VSAT Druskininkų užkardos vadas Ričardas Birvinskas. "Jie naudojami šia situacija, kadangi važiuoja mūsų keliais, aišku sudaro eiles, papildomai apsunkina judėjimą kitiems vežėjams", – piktinasi Vilniaus teritorinės muitinės Raigardo posto viršininkas G. Smaliukas. Pareigūnai sako, kad šiemet sustiprinus kontrolę, kai patikrą vykdo muitinės ir pasienio mobilios grupės keliuose, lenkai mažiau rizikuoja vežti nelegalų kurą, tačiau jau pasitaikė 6 atvejai, kai pasieniečiams buvo siūlomi atlygiai, pranešė LTV "Panorama".

Europos Parlamento narė Laima Andrikienė apgailestavo, kad dėl pačių lietuvių sukurtos sudėtingos projektų ES paramai gauti vertinimo sistemos, didžioji dalis ES skirtos paramos Lietuvos nepasiekia. Lietuvoje įsisavinta vos ketvirtadalis ES skirtų pinigų. Lietuvai įstojus į ES trejiems metams(2004-2006 metams) buvo skirta 1,5 milijardo eurų. Tačiau lietuviai sugėbė įsisavinti vos 26 proc. lėšų. Informacinės visuomenės sektoriuje įsisavinta 5 proc. skirtų lėšų, verslo srityje – 10 proc., visuomenės užimtumo skatinime – 11 proc. "Mano manymu tai baisūs skaičiai. Pagrindinis "stabdis" yra mūsų ministerijų sugalvotos papildomos taisyklės. Taisyklių mums niekas iš Briuselio "nenuleido", mes patys prisidarėm problemų", - sakė europarlamentarė L.Andrikienė.

Nuo 2007 m. kiekvienais metais Lietuvai bus skiriama trigubai didesnė parama – po 1,5 milijardo eurų kiekvienais metais.

LGITIC

Lietuvos Respublikos prezidentas V.Adamkus spalio 23 d. dalyvavo Vengrijos Revoliucijos ir kovų už laisvę, vykusių 1956 metais, 50-ųjų metinių minėjimo iškilmėse. www.president.lt

VOKIETIJA REMS LIETUVOS SIEKIUS DĖL ŠENGENO

Vilnius, lapkričio 14 d. (ELTA). Nuo 2007 metų sausio 1 dienos pirmininkavimą Europos Sąjungoje (ES) perimanti Vokietija žada aktyviai remti ES naujųjų narių siekį įsiliesti į Šengeno erdvę ateinančiais metais.

Tuo vidaus reikalų ministrą Raimondą Šukį antradienį patikino Vokietijos Federalinės vidaus reikalų ministerijos valstybės sekretorius Peter Altmaier.

Susitikimo Vilniuje metu R. Šukys pabrėžė, kad Šengenas yra vienas iš strateginių Lietuvos politinių tikslų. Ministras patikino, kad Lietuva bus laiku pasirengusi įsiliesti į Šengeno erdvę, kaip numatyta senajame grafike. Tam pagrindo suteikia pozityvūs ekspertų vertinimai. "Esu įsitikinęs, kad gruodį tvirtinant raportus, Lietuva bus pažangiausiųjų penketuke", - sakė ministras.

Kadangi naujosios Šengeno informacinės sistemos įdiegimo atidėjimas nutolintų naujųjų ES narių įsiliejimą į Šengeno erdvę, Lietuva sieks, kad būtų įgyvendintas Portugalijos pasiūlymas.

"Mes nieko nenorime kaltinti, tačiau ieškome sprendimų, ir Portugalijos pasiūlymas yra reali išeitis toms šalims, kurios pasirengusios

savo sąskaita ir rizika įsiliesti į Šengeno erdvę numatytu laiku, t. y. kitų metų rudenį", - sakė R. Šukys.

P. Altmaier teigiamai įvertino aktyvią Lietuvos poziciją neatidėlioti Šengeno erdvės plėtros vėlesniam laikui.

"Vokietija, kuri kitamet pirmininkaus ES, padarys viską, kad Portugalijos variantą būtų galima įgyvendinti", - sakė svečias. Tačiau jis išreiškė nerimą, kad šiemis Lietuvos siekiams gali sutrukdyti kaimyninių šalių Lenkijos ir Latvijos nepasirengimas prisijungti prie Šengeno informacinės sistemos.

ELTA primena, kad anksčiau Šengeno plėtros siekiančios šalys pozicijas baigs derinti lapkričio pabaigoje Vilniuje. Dešimties naujųjų ES šalių vidaus reikalų ministrai ieškos bendro sutarimo dėl galimybės jungtis prie dabartinės Šengeno informacinės sistemos, nelaukiant kol bus įdiegta naujos kartos centrinė informacinė sistema.

Prieš gruodžio 4 d. Briuselyje vyksiantį ES teisingumo ir vidaus reikalų ministrų tarybos posėdį, kuriame bus galutinai nuspręsta, ar naujųjų narių siekis yra įmanomas, Vilniuje suformuluota baigiamoji pozicija dėl kuo ankstesnės Šengeno plėtros turėtų tapti

dešimties šalių solidarumo išraiška.

Lietuva baigiamosios pozicijos formavimui pasirinkta neatsitiktinai. Slovėnijos Brdo mieste spalio 26 d. vykęs pirmasis dešimties ministrų neoficialus susitikimas vyko Lietuvos vidaus reikalų ministro iniciatyva.

Spalio 5-ąją Liuksemburge vykusiame ES teisingumo ir vidaus reikalų ministrų tarybos posėdyje Europos Komisijai pareiškus, kad įdiegti naujos kartos centrinės Šengeno informacinės sistemos iki numatyto laiko - 2007-ųjų balandžio - nėra jokių galimybių ir šį terminą atidėjus iki 2008 m. birželio, Portugalija pasiūlė kitą Šengeno plėtros variantą.

Pagal jį visos norinčios ir tam pasirengusios šalys, nelaukdamos, kol bus sukurta nauja centrinė Šengeno informacinė sistema, galėtų prisijungti prie dabar veikiančios Šengeno informacinės sistemos, kaip ir buvo numatyta iki 2007-ųjų spalio. Brdo mieste susirinkę dešimties naujųjų ES narių vidaus reikalų ministrai dėl galimybės jungtis prie dabartinės Šengeno informacinės sistemos nusprendė laikytis vieningos pozicijos. Galutinę poziciją greitesnio įsiliejimo į Šengeno erdvę paskelbs po ministrų pasitarimo Vilniuje.

LIETUVA IR DAR 4 VALSTYBĖS FORMUOS BENDRĄ KOVINĘ GRUPĘ

ES gynybos ministrų susitikime lapkričio 13 d. Briuselyje Lietuva, Lenkija, Vokietija, Latvija ir Slovakija pasirašė supratimo memorandumą formuoti bendrą kovinę grupę. Lietuvos krašto apsaugos viceministras Antanas Valys pabrėžė, kad Lietuvos dalyvavimas vienoje ES kovinėje grupėje su Lenkija abejonės turi būti matomas daug platesniame Lenkijos ir Lietuvos – strateginės partnerystės – santykių kontekste. "Mūsų dalyvavimas lenkų vadovaujamoje kovinėje grupėje yra ir šios partnerystės išraiška, ir jos stiprinimas", – sakė A.Valys.

Viceministras taip pat teigė, jog pasirašius šį susitarimą atsiveria galimybės su partneriais spręsti praktinius bendradarbiavimo klausimus. Pasak jo, beveik visoms kovinėms grupėms ypač aktualus yra strateginio pervežimo klausimas.

Lietuva galės prisidėti sprendžiant mūsų kovinės grupės transportavimo klausimus. Lietuvos planuojamos įsigyti skraidymo valandos dalyvaujant NATO rémuose vykdomoje C-17 iniciatyvoje galės būti panaudotos perkeliančios mūsų kovinę grupę į operacijos vietą.

Supratimo memorandume yra apibrėžti grupės formavimo ir veiklos principai. Lietuvos, Lenkijos, Vokietijos, Latvijos ir Slovakijos kovinė grupė bus 2010 m. pirmąjį pusmetį kartu su Jungtinės Karalystės ir Nyderlandų kovine grupe.

Afganistano Goro provincijos atkūrimo grupės stovykloje Čagčarane įvyko oficiali Lietuvos kontingentų pasikeitimo ceremonija. Vadovavimą Goro provincijos grupės misijai perėmė ketvirtoji Lietuvos karių pamaina, pranešė Krašto apsaugos ministerija.

MENO PROŠVAISTĖ AUDRINGĄ RUDENS VAKARĄ

Vytautas Matulionis

“Laumių gijos”: dailininkės *Nijolės Palubinskienės* grafikos darbų paroda ir mezzosoprano *Aldonos Stempužienės* kompaktinių plokštelių *“Arias”* ir *“Pasakų sakalas”* sutiktuvės, 2006.10.28-29., Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos parapijos auditorijoje, Cleveland, Ohio. Rengėjai: Korp. Giedra. Gražiai paruoštomis vaišėmis, gardžiaivosi nemažas menininkių gerbėjų būrys.

Lauke negailestingam viesuliui, krušos, šlapdribos, lietaus ir vaitojančių lapų botaigais čaižant žemę, Dievo Motinos parapijos salėje žydėjo gėlės, žaliavo vasaros lankos, skambėjo meile alsuojanti daina, skraidė nelaisvės nepažinę sakalai. Ir tai nebuvo keista, nes dvi “susimokėlės laumės”, atsilankiusius buvo įnarplioję į painias meno kerų gijas. Apie šių dviejų “laumių” kartais labai sunkų kelią į meno aukštumas jau buvo daug ir išsamiai rašyta, tad kartoti nebereikia.

Iš šios parodos aiškėja, kad Nijolė Palubinskienė yra gamtos menininkė – gamtos visose jos apraiškose, visose jos neatspėjamosse nuotaikose. Jos daugybe žalsvai gelsvų atspalvių švytintys laukai smėlėtais takais ir keleliais driekiasi į tolį, dažnai ištirpdami melsvos miglos raizginyje, įtaigiai ir kūrybingai išsiskleidžiant spalvingai menininkės vaizduotei. Tai nėra “laukeliai”, bet beribės erdvės kurioms pilnai aprėpti vieno žvilgsnio neužtenka. Tačiau dailininkė nepaskęsta vien tik saulės nutviekstuose gamtovaizdžiuose. Nesvetimi jai ir audringi dangūs, jų slegiantis, staiga tamsėjantis, grėsmingas niūrumas taip įdomiai priešingas šiltam “Saulėtekiui” (#7) ir netikėtai spalvingiems “Pajūrio vaizdams” (#15). Kitas įdomus kūrinys yra dviejų dalių “Žiema” kuriame į dangų besistiebiančios apnuogintos medžių šakos, lyg sugrubę pirštai, veltui ilgisi dingusios saulės ir šilumos suledėjusioje žiemos padangėje.

Nežiūrint kokį kūrybos būdą ji pasirinktų, ar tai būtų monotipija, ar aliejus, ar ofortas, ar medžio raizginys, ar pastelė ar dar kas kita, dailininkė juos visus (atskirai ir kartu) naudoja meistriškai, drąsiai išbandydama ir išnaudodama juose glūdinčias meninės raiškos galimybes. Gal todėl ji ir yra susilaukusi nemaža gražių atsiliepimų ir pripažinimų.

Ji taip pat daug dėmesio skiria spalvingiausiai gamtos daliai – gėlėms. Šioje parodoje ši “augmenijos vaivorykštė” atgimsta kruopščiuose medžio raizginiuose, kuriuose žiedai nesiriboja griežtais linijų rėmais, bet švelniai ištirpsta juos supančioje aplinkoje nepapras-

dami savo, kaip gamtos vainiko, ypatingų savybių. Atrodo, kad toks menininkės dėmesys gamtai yra jos lietuviškos prigimties dalis, nors įkvėpimo ji ieško, jo semiasi ir ji randa ir kitų kraštų gamtovaizdžiuose.

Įdomu, kad Nijolė Palubinskienė neužmiršta ir jos pamėgtos gamtos priežasties – jos Kūrėjo. Jam ji skiria keletą “Himnų Kūrėjui”, kelias “Psalmes” ir kūrinių “Gerasis Ganytojas”. Dar įdomiau (ir keisčiau), kad šiuose, (manyčiau džiaugsminguose) Visagalį šlovinančiuose kūriniuose vyrauja tamsios, tiesiog niūrios spalvos, staigūs perėjimai iš juoda į balta ar į tirstą juodai mėlyną spalvą. Tai abstrakčiausi, bet kartu ir dramatiškiausi šios parodos kūriniai. Juose, (vienoje iš “Psalmių”), užtinkama ir sunkiai įžiūrima žmogaus užuomina, rodos vienintelė tokia šioje parodoje. Panašios garbės parodoje susilaukė tik rusvai pilkas sakalas palinkęs ar skrendas virš mėnulio (“Pasakų sakalas #12). Gal tai kompozicija sukurta Aldonos Stempužienės antrosios kompaktinės plokštelės pasirodymo proga? Pora kūrinių savo atgamtišku slėpiningumu kiek primena Čiurlionį – “Himnas Kūrėjui” (#25) ir “103 Psalmė” (#22). Trumpu žodžiu menininkė įdomiai papasakojo apie šios parodos atsiradimą ir kūrybinius vargus siekiant vaizduotės pažertų minčių įgyvendinimo teptuko brūkšniais.

Antroji šio, meno dvasia turtingo, vakaro “laumė” buvo mezzosopranas Aldona Stempužienė. Ji “tapė” ne teptuku, bet sodriu, skambiu balsu puikiai perkeltu iš ilgo grojimo plokštelės į kompaktinę plokštelę “Pasakų sakalas” (akompaniatorė Barbara Klonowski) talpinančią keturiolika lietuvių kompozitorių ir poetų dainų, nuo romantiškai skambančio C. Sasnausko iki į dvylikatonę skalę atsirėmusio, melodijos kampuotumo ir netikėtumo nebojančio, iššūkį dainininko bei klausytojo klausai (o kartais ir kantrybei) metančio J. Švedo. Pasiklausius plokštelės įrašų, negalima nepastebėti kaip drąsiai tą J. Švedo mestą iššūkį dainininkė priėmė ir kaip vaizdžiai ir nedvejojančiai ji tą naujovišką muzikinę giją įaudė į atliekamus kūri-

Ruduo parke.

Leono Milčiaus nuotr.

nus. Tai geros klausos, balsinės brandos ir įgimto muzikalumo išdava.

Dainininkės anksčiau išleistoji kompaktinė plokštelė “Arias” visai neseniai susilaukė gražaus pripažinimo ir tarptautiniu mastu. Berlyne leidžiamame žurnale *Orpheus Oper International* Geerd Heinsen parašė ilgą, labai palankų straipsnį “Nežinomas mezzosopranas” (“*Eine unbekannte Mezzostimme*”) kuriuo galima tik pasidžiaugti. Gaila, kad šis įvertinimas negalėjo būti įtrauktas į “Pasakų sakalo” knygelėje išvardintų solistės įvertinimų ir gausių apdovanojimų tarpą.

“Pasakų sakalas” į lietuviškų dainų lobyną atskrido nelengvai. Tai yra nepaprastos kantrybės, didelių išlaidų, sudėtingų muzikinės technologijos pastangų ir daugybės nugalėtų (!) kliūčių vaisius. Juo galime mėgautis nesidrovėdami ir neatsiprašinėdami, o Lietuva šią plokštelę turėtų priimti kaip neginčijamą įrodymą, kad išeivijos muzikinė kultūra ne tik nežlugo, bet iškilo į pačias lietuviškojo dainos meno viršūnes. Kuklioje plokštelės sutiktuvių kalboje, Aldona Stempužienė nuoširdžiai pasidalino su klausytojais mintimis apie šios plokštelės “gimimą”, palikdama patiems klausytojams spręsti apie jos meninę vertę iš vakare pagrotų įrašų, kuriuos susirinkusieji įvertino labai šiltai.

Plokštelė “įrėmintą” į dainų aplanką panaudojant Nijolės Palubinskienės kūrinių “*Panorama*”, kurio saulėta, impresionistiškai vešli žaluma labai tinka atliekamų dainų turiniui. Plokštelės knygelėje sudėti visų dainų žodžiai, jų autoriai ir kompozitoriai, bei dainų vertimai į anglų kalbą. Deja, vertimuose yra netikslumų. Tačiau labai maloniai nuteikia dainininkės, akompaniatorės ir

kompozitorių biografijos – gilus ir naudingas stropiai atrinktų ir suglaustai patiektų žinių šaltinis. Ant aplanko viršelio ir ant pačios plokštelės rašoma “*mezzosoprano*” (turėtų būti “*mezzosoprano*”), angliškoje įžangoje randama “*Ryga*” (turėtų būt “*Riga*”), kažkodėl “*Skęstanti serenada*” verčiama (ir neteisingai rašoma) į “*Sea Serenade*”. Kodėl ne “*Sinking Serenade*”? Lietuviškoje knygelės įžangoje randama “...Česlovo Sasnausko kūrybiniai darbai šio šimtmečio pradžioje.”. Turint galvoje, kad gyvenam dvidešimt pirmame šimtmetyje, turėtų būti “...praeito šimtmečio pradžioje.”. “*Žemė kryžių ir smūkelių*” angliškai atgimsta kaip “*Land of Crosses and*

Wood-carved Christs”. Skamba kažkaip grubokai. Geras žodžio “*smūtkelis*” lietuviškas pakaitalas yra “*rūpintojėlis*”, tai gal reikėtų angliškai jį vadinti “*Saddened Christ*”, “*Truobled Christ*”, “*Sorrowing Christ*”, ar “*Pensive Christ*”? O gal šio eilėraščio pavadinimą reikėtų versti į “*Land of Crosses and Wayside Shrines*”? Nors šios klaidelės kiek ir erzina, jos nei kiek nesumažina šios meniškai puošnios ir muzikiniai reikšmingos plokštelės bei paties vakaro svarbos. Tai buvo gražus ir darnus dviejų menininkių bendradarbiavimo pavyzdys sušildęs atsilankiusiųjų sielas, maloniai pakutenęs ausis ir praskaidrinęs akis tamsų rudens vakarą.

SVARSTOMOS LUKIŠKIŲ AIKŠTĖS KONKURSO SĄLYGOS

Vilnius, lapkričio 15 d. Sostinės Lukiškių aikštės rekonstrukcijos konkursas turėtų būti paskelbtas dar iki šių metų pabaigos - viena iš centrinių miesto aikščių iš esmės bus pertvarkoma pirmą kartą. Vilniaus miesto savivaldybės taryba pradėjo šios aikštės tarptautinio architektūrinio meninio konkurso sąlygų svarstymą. Savivaldybės teigimu, aikštės rekonstrukcijos ir skulptūrinės kompozicijos simbolio “Laisvė” orientacinė sąmatinė vertė - apie 45 mln. litų. Planuojama, kad Lukiškių aikštės rekonstrukcija turėtų būti baigta iki 2009 metų vasaros, kai Vilniuje vyks Europos kultūros sostinės renginiai ir bus minimas Lietuvos vardo pirmojo paminėjimo tūkstantmetis.

Savivaldybėje jau yra parengta Lukiškių aikštės plėtros programa-koncepcija, o aikštės suplanavimo ir “Laisvės” simbolio architektūrinio meninio konkurso sąlygos svarstytos su Kultūros, Krašto ap-

saugos ir Užsienio reikalų ministerijų atstovais. Konkurso sąlygos taip pat aptartos Lietuvos architektų sąjungoje, Savivaldybės tarybos komitetuose, pristatytos Kultūros paveldo departamentui, Gyventojų genocido ir rezistencijos centrui, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui.

Dalyvauti tarptautiniame architektūrinio meninio aikštės sutvarkymo konkurse numatoma kviesti dalyvauti geriausius Lietuvos ir užsienio architektus. Jų siūlomi šiuolaikinio memorialinio akcento - kompozicijos “Laisvė” sukūrimo ir Lukiškių aikštės suplanavimo sprendiniai turės būti suderinti su šiuo metu rekonstruojamo Gedimino prospekto atkarpos ties aikšte sprendiniais.

Didžiausia Vilniuje Lukiškių aikštė seniau buvo Lukiškių priemiestyje. 1863-1864 m. Lukiškių aikštėje buvo kariami sukilimo dalyviai. **LGITIC**

“LIETUVIŲ TAUTOS – LIETUVIŲ KALBOS LIKIMAS”

Dr. Algimantas Liekis

XIV.

Carinė Rusija visą mokymo sistemą stengėsi paversti tik luomine. Valstiečių vaikai joje tegalėjo sudaryti ne daugiau kaip 20% visų besimokančiųjų. Kiek lengviau lietuviams buvo Suvalkų ir Marijampolės gimnazijose, kurios priklausė Varšuvos švietimo apygardai. Abiejose šiose gimnazijose kaip neprivaloma dėstyta ir lietuvių kalba.

Aukštesniosios mokyklos teises turėjo 1866 m. Veiveriuose įsteigtieji pedagoginiai kursai, kurie 1872 m. pertvarkyti į Veiverių mokytojų seminariją. Joje mokydavosi apie 100 seminaristų, tarp kurių lie-

tuvių – iki 70%.

Po 1905 m. revoliucijos, Rusijai kiek sumažinus lietuvių engimą, sparčiai imta steigti naujų mokyklų ir Pirmojo pasaulinio karo išvakarėse, pavyzdžiui, gimnazijų krašte jau buvo 26 (10 – valdiškų ir 16 – privačių), kuriose mokėsi apie 6000 moksleivių, tarp kurių lietuvių jau buvo dauguma. Bet tik vokiečiams okupavus kraštą (1915 m.), pradėta leisti steigti ir grynai lietuviškas gimnazijas.

Po 1905 m. revoliucijos naujų mokyklų steigimu pirmiausia rūpinosi Lietuvių mokslo ir švietimo draugijos. Iki Pirmojo pasaulinio karo

“Žiburio” draugija įkūrė ir išlaikė 9 lietuviškas pradžios mokyklas; “Saulės” draugija įsteigė ir išlaikė 45 mokyklas; “Ryto” draugija – 8 pradžios mokyklas, vokiečių okupacijos metais Vilniuje įsteigti ir pirmieji lietuvių mokytojų kursai, vėliau persitvarkę į mokytojų seminariją.

Beje, lietuvių mokyklos pradėtos steigti ir už Lietuvos ribų. Taip nuo 1903 m. Rygoje “Žvaigždės” draugija išlaikė penkias lietuviškas mokyklas su 509 mokiniais, Petrapilyje – keturias, po vieną kitą mokyklėlė veikė Liepojoje, Tomske, Odesoje ir kt.

1910 m. Rusijos dūmoje atstovo A. Bulotos pastangomis svarstyta, kad “lietuviškų gubernijų” pradžios mokyklose būtų mokoma tik lietuviškai. Tačiau prieš tą pasiūlymą griežtai pasisakė lenkų ir rusų šovinistų atstovai. Vėl lie-

tuvių kalbos įteisinimo mokyklose klausimas Rusijos dūmoje svarstytas 1913 m. birželio 13 d. Tačiau prieš leidimą vėl pasisakė lenkai ir rusų šovinistai. Tad ir tik kraštą užėmus naujiems okupantams - vokiečiams, jie, norėdami sumenkinti rusų ir lenkų įtaką ir leido steigti lietuviškas mokyklas, nors ir kontroliuojamas vokiečių okupacinės valdžios.

Ypač daug dėmesio visi okupantai, imperialistai skyrė ir skiria spaudai. Tai, kad ir dar iki Lietuvos patekimo Rusijon, valstybę sukūrusios Tautos – lietuvių žodis buvo įnamiu savo krašte ir valstybėje, kad ta kalba beveik nebuvė ir rimtesnės spaudos – kalti mūsų valdovai, pradėdant didžiausias kunigaikščiais, kalti visi kiti valdantieji, vertinę pilietiškumą aukščiau tautiškumo; tuo tarpu, kaip rašyta, pavyzdžiui, buvusios menkes-

nės Rusijos valdovai, kūrė tą valstybę tik griežtai laikydami principo: vienas valdovas – caras, vienas tikėjimas – pravoslavų, viena kalba – rusų. To principo ji laikėsi ir okupuotose žemėse. Tačiau, jei lenkai savo kalbą ir kultūrą diegė be prievartos, dažniausiai kaip sakytą pačių lietuvių valdančiųjų rankomis, tai rusai ėmėsi rusifikuoti smurtu, manydami, **kad lietuviai neturi ir jokios tautinės savimonės, tautinio išdidumo, kad atplėšus juos nuo lenkų, taps tokiais pat ištikimais ir jų, rusų, tarnais. Be minėtų rusinimo sričių - administracijos, švietimo, religijos, ypač svarbia laikyta spaudos surusinimas, rusiškojo raidyno įvedimas.** Tarp tokių planų parengėjų buvo slavofilas, Rusijos mokslo akademijos narys A. Hilferdingas, Varšuvos universiteto docentas S.Mikuckis. **(Bus daugiau)**

BAIGĖ ŽEMIŠKĄJĄ KELIONĘ

Dr. Antanas Musteikis

Antanas Musteikis gražaus ir ilgo gyvenimo dienas užbaigė 2006 m. spalio 2 d. Gimė 1914 m. sausio 11 d. ūkyje netoli Zarasų, kur gyveno jo tėvai – Vincas ir Teofilė (Miškinytė) Musteikiai. Jis buvo trečias iš keturių brolių. Nors gyveno vargingai, buvo pasiryžęs išsimokslinti, tapo skautu ir kariu. Pirmą kartą dirbo redaktoriumi 1936 m., redagavo studentų žurnalą. Mokytojavo Pasvalyje 1940 m., baigė Vytauto Didžiojo universitetą, 1941 m. Vilniaus universitete įsigijęs filologijos magistro laipsnį (lietuvių, rusų, vokiečių kalbų). Vedė Akviliną Luomonaitę 1943 m. Jie stengėsi pabėgti nuo nacizmo ir komunizmo grėsmės. 1944 m. birželio mėnesį, tačiau buvo nacių sulaikyti ir atskirti, išsiųsti į priverstinio darbo stovyklas Vokietijoje iki II Pasaulinio karo pabaigos. Ten jis studijavo Heidelbergo universitete Vokietijoje iki 1949 m. anglų ir rusų literatūrą, o taip pat ir sociologiją. 1949 m. abu emigravo į Niujorką. Jis ten dirbo “Amerikos balse”, įsigijo sociologijos daktaratą NY univer-

sitete 1954 m.

Antanas su šeima išsikėlė į Buffalo, NY 1955 m., kur jis dirbo tyrinėjimų srityje katalikų labdaros organizacijoms, ir dėstė D’Youville kolegijoje. Dr. Musteikis 15 metų vadovavo sociologijos departamentui. Jis buvo moterų tinklinio treneris, atrado laiko išleisti tris knygas ir daugybę akademinių ir publicistinių straipsnių įvairiomis kalbomis kultūrinėmis, politinėms, tautosakos temomis, įskaitant enciklopediją *Lituanica*, leidinius *The Baltic Review*, *Lietuva*, *Aidai*, *Į laisvę*, *Tėviškės žiburiai* ir kt. - iš viso daugiau kaip 200 straipsnių. Kai kurie jo straipsniai buvo “Amerikos balso” paskelbti už geležinės uždangos. Jis laisvai kalbėjo penkiomis kalbomis – anglų, lietuvių, vokiečių, rusų ir lotynų. Dėstė įvairiose valstybėse, dirbo ir vertėju. Jo pavardė buvo įtraukta į *Who’s Who in the East* ir *American Men of Science* sąrašus.

Jo žmonai Akvilinai mirus 1989 m., Antanas gyveno su sūnumi Rimu Buffalo mieste. Jis buvo veiklus JAV lietuvių bendruomenėje, dirbo Buffalo apylinkės valdyboje Lietuvos laisvinimo veikloje. Jis mėgo šokti tango, skambinti mandolina, dainuoti. Buvo įgudęs šachmatininkas. Žaidė tenisą, dažnai nugalėdamas 30 ir 40 metais jaunesnius už save, pats jau būdamas žymiai daugiau kaip 80 metų amžiaus. Vėlesniam amžiuje kasdien eidavo pasivaikščioti. Buffalo mies-

te 1993 m. vykstant pasaulinėms universitetinėms žaidynėms, Antanas vadovavo lietuvių moterų krepšinio komandai. Jis dalyvavo “Shea’s Performing Arts Center” savanorių komitetui “Spotlight Committee”, ir ypatingai mėgo padėti rengiant vargonų koncertus. Daugiau kaip 40 metų lankė St. Rose of Lima parapiją.

Antanas aplankė išlaisvintą Lietuvą 1991 m. su savo sūnumi Rimu. 1994 m., jam būnant 80 m. amžiaus, buvo padaryta širdies operacija. Išėjęs į pensiją, Antanas buvo pakviestas dėstyti sociologiją savo tėvynėje – tai buvo jo svajonės išsipildymas. Ten pabuvęs, 2001 m. Antanas išsikėlė gyventi į Olympia, Washington valstijoje, gyventi su savo dukra Danute Rankis, jos vyru Andris Rankis ir trimis vaikaitėmis Julija, Raminta ir Vera. Antanas ten įsijungė į Seattle lietuvių bendruomenės veiklą, dalyvavo Olympia “Senior Stars” programoje.

Gedulingos Mišios buvo aukojamos spalio 7 d. Sacred Heart šventovėje, Lacey, WA., o spalio 21, šeštadienį, memorialinės šv. Mišios St. Rose of Lima šventovėje, Buffalo, NY. Liko liūdintys vaikai ir vaikaitės, dukterėčios Jūratė (Seattle), Vita (Čikagoje), sūnėnas Leonas ir dukterėčios Genė ir Janė su šeimomis Lietuvoje. Jo atminimui draugai buvo kviečiami aukas siųsti St Rose of Lima parapijai (500 Parker Blvd., Buffalo NY 14216) arba University of Washington Foundation of Baltic Studies.

Rimas Musteikis

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMA girdima pirmadieniais 9:00-9:30 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.

Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikas, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

Labai laukiam

NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išėivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų, pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratos mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškuosius laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvarsčiusi nutarė, nuo dabar iki 2006 m. gruodžio 26 d. praversti naujų skaitytojų telkimo vaju.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, už *Dirvą* metams (JAV ir Kanadoj) moka tik 40.00 dol.

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 115.00 dol.

Jei žinote asmenų, Jūsų kaimynystėje ar ir toliau gyvenančių (JAV ar Kanadoje), kurie *Dirvos* neskaito, atsiųskite jų adresus. Mes jiems pabandysime *Dirvą* kuri laiką siųsti nemokamai, kad jie pilnai su laikraščiu susipažintų ir jį pamėgtų.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką, gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškirpti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas	
Nr. ir gatvė	
Miestas	Valstybė Zip
Tel. numeris	
Jei siūlote Dirvą siųsti susipažinimui, įrašykite siūlo-	
mojo adresą:	
Pavardė ir vardas	
Nr. ir gatvė	
Miestas	Valstybė Zip

APPLE SEMINARŲ VAISIAI

Amanda Muliolienė

Nuotolinio mokymo ir mokymosi seminarus pradėjome planuoti 2003 metų vasarą, kai sužinojau, kad dvi mano kompiuterių seminarų lektorės, Sue Kohfeldt iš Michigan ir Sarah Paliulis iš South Carolina iš tikrųjų jau kelis metus dėsto nuotoliniu būdu ir yra įgudę tos srities žinovės. Pakviečiau jas praveisti tokio pobūdžio seminarus Lietuvoje 2004 metų vasarą. Taip susiklostė, kad Sarah nebegalėjo tą vasarą keliauti į Lietuvą ir savo dalį seminaro atliko nuotoliniu būdu, tad dalyviams teko ne tik mokytis, kaip ruošti nuotolinius dėstymus, bet ir jų paragauti. Jos dėka, mes gavome dykai pasinaudoti North Carolina Universiteto kompiuteriuose įdiegtą mokymo aplinką, **Blackboard**. Patyrus, kad Sarah negalės atvykti, nutariau ir aš daugiau išmokti apie nuotolinį mokymą. Sue man sudarė sąlygas dalyvauti kursuose, kurie ruošia Michigan mokytojus tapti nuotoliniais mokytojais. Tai atlikau nuotoliniu būdu žiemą, bedirbdama Lietuvoje.

Vasaros seminaruose turėjome gerą pasisekimą – nuotolinio mokymo sraute norėjo dalyvauti 87 asmenys, kai buvome nustatę, kad priimsime tik 12, nes tik tiek kompiuterių tebuvo viename kabinete Pedagogų profesinės raidos centre (PPRC). Galutinai sraute dalyvavo, iš įvairių mokyklų, 19 mokytojų, kurie dėstė labai įvairius dalykus ir mokino mokinius nuo pradinų klasių iki dvyliktokų. Buvo įdomi ir mišri grupė.

Per dvi vasaros savaites išmokti dirbti nuotoliniu būdu yra per mažai laiko. Vienuolika dalyvių panoro tęsti kursą toliau ir, gavę leidimą toliau naudotis **Blackboard** aplinka, dirbome visą žiemą ir kiekvienas sukūrė bent dalį mėnesio trukmės pamokų ciklo savo dėstomoje dalyke. Septyni iš šios grupelės net

išbandė savo kurselį su savo mokiniais, kad suprastų, kaip jų pateikta medžiaga gerai atlieka mokymo darbą, kaip ją reikėtų tobulinti. Tuos septynis dalyvius pakvietėme 2005 metų vasarą, su Sue Kohfeldt ir mano priežiūra, nuotolinį kursą dėstyti srautams Vilniuje ir Klaipėdoje. Tą vasarą ir Švietimo Ministerija įsigijo dvi atviro kodo (pigias, lengvai pakeičiamas) mokymo aplinkas ir atidavė jas vienai bendrovei sulietuvinimui. Tos aplinkos vadinasi **Moodle** ir **ATutor**. Perkėlėme savo dėstymą iš **Blackboard** aplinkos į **Moodle** aplinką, nes ji buvo pirmausia sulietuvinta. Šiais metais tai atlikome ir **ATutor** aplinkoje. Abi aplinkos dabar prieinamos visoms Lietuvos mokykloms.

2005 metų vasaros seminarams įpusėjus, kreipiausi į Švietimo ir mokslo Ministerijos atstovę ir PPRC direktorių, prašydama, kad šie septyni lektoriai gautų nuotolinio mokymo konsultanto vardą, bet tuo laiku dar apie tokį vardą net nebuvo pradėję kalbėti ir, kadangi Ministerija neužsakė tokių konsultantų, tai ir tokio vardo niekam negali suteikti. Nenusiminėme, išdavėme dėstytojo pažymėjimą ir visi buvome patenkinti. Dar keturios iš šių dėstytojų sutiko panašias paskaitas skaityti 2006 metų vasaros APPLE seminaruose, dvi sutiko dėstyti **ATutor** aplinkoje, o kitos dvi profesinių mokyklų mokytojos – **Moodle**. Viena iš šių dėstytojų buvo Regina Kaušienė.

Šį rudenį Ministerija jau subruzdo, kad visgi reikia nuotolinio mokymo konsultantų ir įgaliojo Informacinių technologijų centrą (ITC) suruošti konsultantų paruošimo kursus. Gavau iš ITC kursų rengėjos užklausimą, ar gali mano sukurtus nuotolinio mokymo kursus **Moodle** ir **ATutor** aplinkose nau-

Amanda Muliolienė, Vilija Tarnavičiūtė, Regina Kaušienė ir Rita Diominienė 2006 m. sausio mėn. Kaune aptaria ateinančios vasaros seminarus.

doti, kaip pagrindą šių konsultantų rengime ir, dar įdomiau, ar galėčiau rekomenduoti konsultantų rengimo kursams dėstytoją. Pateikiau jai tų keturių su manim dirbusių mokytojų pavardes. Vieną vakarą, po kokios savaitės, suskambėjo mano kompiuterio telefonas, **Skype**. Žiūriu, man skambina Regina Kaušienė iš Lietuvos. Ji sutikusi tuos konsultantus paruošti. Konsultantų kursai tęsis 10 savaičių ir bus vykdomi nuotoliniu būdu.

Kaip nuotolinis mokymas gali padėti mokytis chemijos

Regina Kaušienė, chemijos mokytoja, Kelmės raj. Tytuvėnų gimnazija

Informacinės technologijos neatsiejamos nuo technikos pažangos. Tiesiog puiku, kad šios naujovės gali mokymosi procesą padaryti patrauklų, neįprastą, naujovišką. Pasinaudodamas informacinių technologijų plitimu, pirmus žingsnius vidurinės mokyklos gyvenime jau žengia nuotolinis mokymas.

Kokios su tuo susiję problemos, perspektyvos? Yra dvi medaliai pusės. Nuotolinis mokymas leidžia negalintiems lankyti mokyklos vaikams neatsilikti nuo bendraamžių. Tokio kurso valdymas yra labai nesudėtingas, moksleivis gali labai greitai gauti atsakymą apie savo ugdymosi sėkmingumą, gali sulaukti pagalbos ne tik iš mokytojo, bet ir iš savo bendraamžių. Mokytojai su tokiais mokiniais gali dažniau virtualiai bendrauti, operatyviau spręsti kylančias problemas. Klysti vaikams nėra smagu, bet tokiaime kurse, kai niekas nepasišaipys, nežemins, vaikas jaučiasi drąsiau. Mokinui prieinami įvertinimai yra tik savi. Tad jo sėkmė ar nesėkmė nežinoma kitiems. Sudaroma saugumo atmosfera. Kita grupė mokinių, kuriems nuotolinis mokymas būtų išsigelbėjimas – profilinių klasių mokiniai, kurie nori specifinių kursų. Norintys gilinti žinias siauros apimties kurse pvz. gyvybės chemija, kuriam lankomoje mokykloje nesusidaro grupė, galima būtų apjungti, apskrities ar net respublikos mokyklų moksleivius.

DIRVAI AUKOJO

Lietuvių fondas, Lemont, IL .. 2,500
Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Centro Valdyba 500
E.Petrini, Jackson, MS 95
G.Mačys, Cleveland, OH 50
A.Banys, Bloomfield, Hills, MI . 45
V.Stankus, Lyndhurst, OH 40
S.Mykolaitis, Oak Lawn, IL 35
V.Juodvalkis, Los Angeles, CA .. 22
M.Brakas, Jamaica, NY 20
A.Žolynas, Escondito, CA 20
A.Kačinskas, Sawyer, MI 15
A.Antanėlis, Omaha, NE 10
G.Žemaitis, Cleveland, OH 6
J.Lauce, Loveland, CO 5

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

būdu. Čia galima būtų pasiremti kitų šalių patirtimi.

Teko išbandyti nuotolinio kurso kūrėjos duonos. Pirmas pabandymas buvo 1 mėn. kursas 9 kl. “Metalai” **Blackboard** aplinkoje po mokymosi APPLE vasaros kursuose. Mokinių, pabandžiusių tokį mokymosi būdą, atsiliepimai geri. Moksleivės Živilės atsiliepimas: “Na štai, baigiau visą skyrių. Dirbti šia programa buvo tikrai labai įdomu, manau, ir naudinga. Tikrai neatsisakyčiau dar kartą! Žinoma, klasėje mokantis gali praslysti ir tiek dėmesio kartais nekreipi, o štai čia – atvirksčiai. Perskaičiau jūsų atsiųstą failą su mano darbų rezultatais. Labai džiaugiuosi, kad daug kas atlikta labai gerai. Ten, kur buvo neaiškumų, viską pasižiūrėjau ir išsiaiškinau”. Justo atsiliepimas: “Ačiū už vargą ir įdomią mokymosi programą, labai džiaugiuosi, kad man teko sudalyvauti!”

Kokius įrankius teko išbandyti? Bendravimą forumuose, kur galima buvo pasidalinti savo mokymosi problemomis. Forumai buvo panaudoti ugdymo(si) klausimų, problemų sprendimui. Modeliavome darbą grupės, kai kilusio klausimo sprendimas priimamas bendradarbiaujant. Testų kūrimas ir atsakinėjimas vėlgi turi savo specifinių problemų. Taip yra dėl cheminių reakcijų rašymo ypatybių. Ne visur yra tinkamas teksto redaktorius. **Moodle** aplinkoje kuriu kursą “Organinė chemija 11 kl.” išplėstiniu kursu besimokantiems moksleiviams. Idėja tokį kursą kurti kilo dėl dabar naudojamų vadovėlių netobulumo. Šiame kurse pagrindinė problema yra taip pat cheminių formulų rašymas.

Į Amžinybę palydėtas

A.† A. EDVARDAS SVILAINIS, (1926-10-13-2006-11-09)

karys, savanoris, Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos narys, 1955 metų sukilimo dalyvis Vorkutos 40-je šachtoje. Du kartus buvo nuteistas mirties bausme, tačiau abu kartus bausmė buvo pakeista 25 metais kalėti. Kalėjo Intos, Vorkutos ir Taišeto lageriuose.

Liūdime ir nuoširdžiai užjaučiame velionio artimuosius ir bendražygius.

*Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga
Jonas Burokas*

*“Varpo” redakcija
Algimantas Zolubas*

*Taišeto kalinių bendrija
Natalija Gudonytė*

SPORTO ŽINIOS

Rokiškyje vyko Lietuvos virvės traukimo čempionato paskutinės varžybos. Dalyvavo stipriausios virvės traukikų komandos iš visos Lietuvos. Laimėtojai – Panevėžio ir Kuršėnų komandos vyks į Pasaulio virvės traukimo čempionatą Olandijoje. Varžybų nugalėtojai buvo apdovanoti Rokiškio sūriais ir taure su diplomais.

Lietuvos krepšinio federacijos taurės turnyro rungtynės tarp Klaipėdos “Naftos-Uni-Laivitės” ir Panevėžio “Panevėžio” vos nesibaigė tragedija. “Žalgirio” sporto rūmų balkone rungtynes stebėję krepšinio aistringieji taip įsijautė palaikydami savo miesto ekipą, kad net nuo jų trunkamų iš viršaus ant apačioje varžybas stebėjusių sirgalių pradėjo kristi plastikinės balkono konstrukcijos. O klaidiečiai antrame kėlinyje atsilikdami net 20 taškų skirtumu sugebėjo mobilizuotis ir rezultatu 86:78 šventę pergalę.

LKL čempiono Vilniaus “Lietuvos ryto” krepšinio klube bręsta permainos. Pa-

staruoju metu klubo vadovai ir treneris Sharonas Druckeris vis dažniau neranda bendros kalbos. dėl ekipos žaidimo vizijos. Viena svarbiausių nesutarimų priežasčių - požiūris į Eurelijų Žukauską. “Lietuvos ryto” klubo direktorius Jonas Vainauskas sakė, jog “E. Žukausko situacija rodo, kad treneris negali susitaikyti su tuo, kad Lietuvos krepšinio interesai yra aukščiau už jo asmenines ambicijas”.

Iš tarptautinės sportinių šokių federacijos (IDSF) oficialaus nuosprendžio dėl daugkartinės Lietuvos sportinių šokių čempionės Editos Daniūtės organizme aptikto draudžiamo stimulianto siburtrimino nesu-

laukianti Kauno “Sūkurio” šokėjų pora - nežinioje. Ilgokai trunkanti tylą iš IDSF būstinės sportininkus trikdė - nežinia, ar jiems bus leista dalyvauti planetos pirmenybėse.

Vitalijaus Karpačiausko taurės tarptautinis bokso turnyras tampa jaunųjų talentų mėsmale - treneriai nebežino, kaip prikalbinti toliau sportuoti akivaizdžią neteisę patyrusių savo auklėtinius. Panevėžyje vykęs 8-asis praityje garsaus boksierio V.Karpačiausko taurės turnyras baigėsi skandalu. Priblokšti teisėjų sąvivalės kai kurie treneriai nutarė nebetylėti ir garsiai prabilo apie šioje sporto šakoje vešinčias negeroves. Bokso ringe klesti purvini žaidimai.

LAIŠKAS REDAKCIJAI

Mielos lietuvių ir lietuvių,

Lietuvystės pojūtis ir sklaida pasaulyje daugeliui mūsų kartų esti neatskiriama gyvenimo dalis. Visi žmonės yra skirtingi, kaip ir tautos, būtent tai ir sudaro pasaulio grožį. Šiose skirtybėse glūdi bene didžiausia bendrystė, nes visi iki vieno esame žmonės. Mūsų visų uždavinys – visus skirtumus, ne tik charakterio, nuomonių ar išvaizdos, suvienyti į vieną harmoningą bendrystę.

Šiuo metu rengiama studija apie itin reikšmingą ir svarbią lietuvių gyvenimo, veiklos sritį – “Lietuvių švietimas iš-eivijoje 1945 – 1990 m.”. Šioje srityje nuveikta daug ir gerų darbų, taigi susumuojantis bendrą indėlį veikalas yra labai aktualus ir reikalingas. Nuoširdžiai kreipiuosi, kaip rengiamos studijos autorė, į kiekvieną: šiomis temomis suteikta informacija, prisiminimai, pasiūlymai, komentarai, esant galimybei – dokumentuotos, archyvinės medžiagos kopijos jį praturtintų ir leistų apie mus palikti istorijai ryškesnę išpaudą. Taip pat ir apsaugotų nuo istorijos perrašinių ar nutylėjimų. Kurioje

pasaulio vietoje begyventume, esame verti vieni apie kitus žinoti daugiau, išsamiau, verti susitelkti, ir kiekvieno mūsų pagalba šiuo atveju neįkainojama. Todėl iš anksto prašau priimti nuoširdžiausią padėką už suteiktas žinias ir bendradarbiavimą. Prašyčiau paskatinti ir savo šeimų narius, bičiulius ir kolegas, lankiusius išeivijos lietuvių švietimo institucijas, susidūrusius su lietuvių sklaida, pasidalinti patirtimi, pagelbėti išreikšti lietuvių kultūros vertę ir bendrystę šioje knygoje.

Visų pasiūlymų, prisiminimų, nuorodų, komentarų, informacijos ir pastebėjimų laukiama šiais adresais: Hum. m.dr. Eugenija Vaitkevičiūtė, p.d. 2078, Kauno apskrities centrinis paštas, Laisvės al. 102, LT-44001 Kaunas, LITHUANIA.

Elektroninio pašto adresas (E-mail): evgevg@gmail.com
Telefonas Lietuvoje (mobilus): +370 671 54159

Pagarbiai, su šiltais linkėjimais iš Lietuvos

Humanitarinių mokslų daktarė Eugenija Vaitkevičiūtė

CNC MACHINISTS
A LAKE COUNTY COMPANY
IN NEED OF EXPERIENCED
CNC MILLING SET-UP &
OPERATORS. CALL TOM
AT 440-951-9972

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire Hall

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 260 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

Jeigu planuojate pirkti arba parduoti namą, prieš priimdami galutinį sprendimą apsilankykite šiose interneto svetainėse, arba paskambinkite

LINUI MULIOLIUI - 216-387-3204

linas@fixlerrealty.com

www.ClevelandHousingMarket.com
www.LyndhurstOhioHomes.com
www.Euclid-Homes.com
www.Richmond-Heights-Homes.com
www.MayfieldHomes.net
www.Pepper-Pike-Homes.com
www.SouthEuclidHomes.com
www.Beachwood-Ohio-Homes.com
www.FixlerRealty.com

Fixler Realty Group, Inc.

Linas Muliolis - Mob. Tel. - 216-387-3204

JAKUBS AND SON
Laidojimo įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095
Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA
LITHUANIAN CREDIT UNION

**SAVI PAS SAVUS
KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ**

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)